

Ella Hakkarainen & Annika Klinga

Eri kulttuureiden juhlien huomioiminen moni- kulttuurisessa päiväkodissa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi (AMK)

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

22.9.2014

Tekijä(t) Otsikko	Ella Hakkarainen ja Annika Klinga Eri kulttuureiden juhlien huomioiminen monikulttuurisessa päiväkodissa
Sivumäärä Aika	38 sivua + 2 liitettä 22.9.2014
Tutkinto	Sosionomi (AMK)
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaaliala
Ohjaaja(t)	Yliopettaja Jyrki Konkka Lehtori Anna-Riitta Mäkitalo
<p>Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, mitä eri kulttuureja päiväkodissa esiintyy ja, miten näiden kulttuureiden juhlia huomioidaan päiväkodissa. Tutkielman tavoitteena oli myös saada tietää, mitä ratkaisuja kulttuureiden näkökulmasta käsin on tehty juhliin liittyen ja miten tehtyjä valintoja perustellaan.</p> <p>Tutkielmamme on kvalitatiivinen. Aineistonkeruumenetelmänä olivat teemahaastattelut erään itä-helsinkiläisen päiväkodin varhaiskasvattajille. Teemahaastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Haastatteluja edelsivät ohjeistetut varhaiskasvattajista koostuvien tiimien keskustelut opinnäytetyömme aiheeseen liittyen. Päiväkodin kaikki viisi tiimiä tulivat edustetuiksi teemahaastatteluissa.</p> <p>Tulosten perusteella kyseisen päiväkodin lapsilla esiintyy 23 eri kulttuuritaustaa. Päiväkodin varhaiskasvattajat toivat ilmi, että heidän tietämyksensä eri kulttuureiden juhlista on vähäistä. Erilaisia tapoja saada tietoa eri kulttuureiden juhlista mainittiin yhteensä kuusi: internet, lapset, vanhemmat, työkaverit, kirjat ja ulkopuolinen taho. Pääasiallisesti päiväkodissa huomioidaan suomalaisen kulttuurin juhlia. Juhlat ja niiden huomioiminen pohjautuvat vahvasti suomalaisen kalenterivuoden ympärille. Erilaisia juhlia huomioidaan päiväkodin toiminnassa esimerkiksi askartelujen, musiikin, kirjallisuuden ja itse juhlimisen kautta. Varhaiskasvatushenkilökunta toi ilmi arjen haasteiden, kuten kielen opettelemisen, vievän aikaa eri juhlien huomioimiselta.</p> <p>Yksi tärkeä johtopäätös on se, että juhlien ollessa kyseessä tässä päiväkodissa mahdollistetaan lapsille ennen kaikkea suomalaiseen kulttuuri-identiteettiin kasvamista. Päiväkodissa tuetaan lasten sosialisatiota suomalaiseen yhteiskuntaan, mutta toimitaan myös melko etnosentrismisellä tavalla. Vähemmistökulttuuria edustavien lasten tulisi päiväkodissa saada enemmän kokemuksia omaan kulttuuriinsa kuuluvien asioiden arvostamisesta. Päiväkodissa mahdollistetaan lapsille elämysten kokeminen lähinnä suomalaiseen kulttuuriin kuuluvien juhlien parissa. Suomalainen kulttuuriperinne on se, josta lapsille välitetään eniten tietoa.</p>	
Avainsanat	monikulttuurisuuskasvatus, kulttuuri-identiteetti, juhlat

Author(s) Title	Ella Hakkarainen and Annika Klinga Annotating the Feasts of Different Cultures in a Multicultural Kindergarten
Number of Pages Date	38 pages + 2 appendices 22 September 2014
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructor(s)	Jyrki Konkka, Principal Lecturer Anna-Riitta Mäkitalo, Senior Lecturer
<p>The purpose of our thesis was to find out which different cultural backgrounds can be found in a kindergarten, and how the feasts of these cultures are noted in the kindergarten's operation. In addition, the objective of our study was to find out which decisions, regarding the feasts, have been made from the point of view of the different cultures, as well as, how these choices are explained by the kindergarten's personnel.</p> <p>Our thesis was a qualitative study. The method we used for collecting data was focus interviews implemented to the personnel of a kindergarten located in East Helsinki. We instructed the staff to discuss the subjects related to the theme beforehand. Then we carried out the theme interviews by interviewing five early childhood educators one by one.</p> <p>According to the results, there were 23 different cultural backgrounds in the kindergarten we surveyed. The staff revealed that their knowledge about the different cultures' feasts was quite low. The ways they mentioned acquiring information of the feasts included the Internet, children, parents, colleagues, books, and the outside party. They mainly pay attention to the traditional Finnish feasts based on the Finnish calendar year, and the different feasts are noted for example by arts and crafts, music, literature, and celebrations. The early childhood educators also stated that the challenges of everyday life, such as learning the language, take up time from the feasts.</p> <p>An important conclusion of our thesis is that this kindergarten, above all, allows children to grow up to the Finnish cultural identity when concerning the feasts. The kindergarten supports children's socialization in the Finnish society, but at the same time, it operates by quite an ethnocentric way. The children in the kindergarten are given most information of the Finnish culture traditions. Children of minor cultures should gain more experiences of the appreciation related to their own culture.</p>	
Keywords	multicultural education, cultural identity, feasts

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Kulttuureiden kirjo ja yhteiselo	2
2.1	Kulttuuri	2
2.2	Monikulttuurisuus	4
2.3	Monikulttuurisuuskasvatus	5
3	Kulttuureiden juhlat tukemassa lapsen omaa identiteettiä	6
3.1	Identiteetti	6
3.2	Kulttuuri-identiteetti	7
3.3	Juhlat eri kulttuureissa	9
4	Opinnäytetyön toteutusympäristö	11
4.1	Varhaiskasvatus päiväkodissa	11
4.2	Yhteistyöpäiväkoti	12
4.3	Työelämän tarve ja kehittämistehtävä	13
5	Tutkimusasetelma	15
5.1	Tutkimuskysymys	15
5.2	Teemahaastattelut tiedonkeruumenetelmänä	15
5.3	Aineiston analyysi	18
6	Tulokset	20
6.1	Eri kulttuuritaustojen ilmeneminen ja tunteminen	20
6.2	Perheiden suhtautuminen juhliin	23
6.3	Eri kulttuureiden juhlien huomioiminen toiminnassa	24
6.4	Juhlat ja tehdyt ratkaisut	27
7	Johtopäätökset	28
8	Pohdinta	30
	Lähteet	35
	Liitteet	
	Liite 1. Teemahaastattelurunko	
	Liite 2. Suostumus haastatteluun osallistumisesta	

1 Johdanto

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, mitä eri kulttuureja päiväkodissa esiintyy ja, miten näiden kulttuureiden juhlat ja juhlapyhät ilmenevät päiväkodissa. Lisäksi tutkielman tavoitteena on saada tietää, mitä ratkaisuja kulttuureiden näkökulmasta käsin on tehty juhliin liittyen ja miten tehtyjä valintoja perustellaan.

Tietämyksemme mukaan ainakaan varhaiskasvatukseen ei ole aiemmin tehty opinnäytetyötä, joka liittyisi eri kulttuureihin ja erityisesti niiden juhliin. Näin ollen tämä tutkielma on oletettavasti ensimmäinen luokkaansa. Monikulttuurisuutta eri tavoin käsitteleviä opinnäytetöitä on silti toki tehty. Opinnäytetyömme tuo monikulttuurisuusaiheeseen uutena juuri juhlien näkökulman.

Meistä on oleellista kiinnittää huomiota siihen, miten eri kulttuuritaustoista tulevat lapset saavat nauttia päiväkodissa oman kulttuurinsa juhlista. Koemme, että asiaan tulisi kiinnittää aiempaa enemmän huomiota. Aiheen kiinnostavuuden taustalla on meillä luonnollisesti myös tuleva ammattimme eli työskentely päiväkodissa lastentarhanopettajina sekä tämänpäiväinen monikulttuurisuuden runsaus.

Kyseessä on kvalitatiivinen tutkimus, joka toteutetaan yhdessä päiväkodissa teema-haastattelujen ja niitä edeltävien tiimikeskustelujen kautta. Haastatteluihin osallistujat ovat varhaiskasvattajia. Helsingissä asuu noin 60 % pääkaupunkiseudun vieraskielisestä väestöstä ja suurimmat Helsingin vieraskielisten asukkaiden keskittymät sijaitsevat muun muassa Itä- ja Koillis-Helsingissä (Vilkama 2011: 102). Siksi päätimme etsiä työelämän yhteistyökumppania juuri pääkaupungin näiltä alueilta ja sopiva yhteistyökumppani löytyikin toivotusti monikulttuurisesta Itä-Helsingistä. Opinnäytetyömme on tutkimuksellinen ja sen tarkoituksena on uuden tiedon tuottaminen.

Opinnäytetyömme aiheen ajankohtaisuuden puolesta puhuu tänäkin vuonna vahvasti esiin noussut keskustelu koulujen kevätjuhlissa laulettavasta Suvivirrestä ja sen sisällään pitämästä uskonnollisuudesta. Meidän opinnäytetyömme kenttänä on varhaiskasvatus eivätkä koulut, mutta katsomme silti kyseisen keskustelun ilmentävän myös yleisemmällä tasolla sitä, että tämän kaltaiset uskontoon ja perinteisiin liittyvät asiat ovat yhteiskunnassamme pinnalla. Ihmiset kokevat ne tärkeiksi ja heitä koskettaviksi ja ottavat niihin näin ollen kantaa. Useamman kevään aikana käyty suvivirsikeskustelu ilmen-

tää meidän mielestämme sitä, että yhteiskunnassa käydään tälläkin hetkellä vuoropuhelua eri kulttuureista, niihin kuuluvista piirteistä ja siitä saavatko ihmiset pitää kiinni omasta kulttuuriperinnöstään ja onko se muita kulttuureita syrjivää tai loukkaavaa. Tänäkin keväänä julkisessa keskustelussa oli sekä Suvivirren puolesta että vastaan puhujia. Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (Yle uutiset 2014) toteaa haastattelussaan, että Suvivirttä ei saisi unohtaa tai piilottaa, eikä meidän tulisi pelätä jatkaa perinteitämme. Myös opetushallituksen pääjohtaja Aulis Pitkälä (Helsingin Sanomat 2014a) vetoaa haastattelussaan suomalaiseen kulttuuriperintöön ja sen jatkamiseen sukupolvilta tosilta. Eriävän mielipiteen keskusteluun tuo apulaisoikeuskansleri Mikko Puumalainen (Helsingin sanomat 2014b), joka tuo haastattelussaan esiin mielipiteensä siitä, että kouluissa ei tulisi järjestää minkäänlaisia uskonnolliseen vakaumukseen liittyviä tilaisuuksia, ei edes suomalaisen kulttuurin tai juhlaperinteen vaalimisen vuoksi. Itse toivomme kuulevamme Suvivirttä päiväkotien ja koulujen kevätjuhlissa vielä pitkään, sillä meidän mielestämme se kuuluu vahvasti kesän aloitukseen ja on osa suomalaista perinnettä uskonnollisuudestaan huolimatta.

2 Kulttuureiden kirjo ja yhteiselo

2.1 Kulttuuri

Kulttuuri on yhteisten merkitysten järjestelmä, jota käytetään saman yhteisön, ryhmän tai kansakunnan toimesta, jotta maailmaa ymmärrettäisiin paremmin. Se sisältää merkityksiä sosiaalisista käytännöistä ja yhteisistä merkityskartoista, jotka antavat tunteen siitä, että kuulumme johonkin yhteiseen yhteisöön tai ryhmään. Kulttuurit myös antavat tietynlaisen viitekehyksen, joka yhdistää yksilön edellisten sukupolvien elämäntapaan. (Hall 2003: 85–86.) Kulttuureilla on myös hieman kaksijakoinen sisältö: ne muokkaavat ryhmien käyttäytymismalleja ja rakentavat yksilöiden arvoja, asenteita ja ajattelumalleja, mutta toisaalta kulttuuri itsessään on todellisuutta, jonka ihminen ja yksilö ovat luoneet ja rakentaneet (Lahikainen – Punamäki – Tamminen 2008: 9).

Kulttuuri muodostuu monista merkitysjärjestelmistä kuten esimerkiksi kielestä, uskonnosta sekä tavoista ja traditioista. Uskonnolla on ollut yleensä vahva yhteenkuuluvuuden tehtävä yhtenä merkitysjärjestelmänä. Myös tavat ja traditiot ovat voimakkaita kulttuuristen merkitysten ilmentymiä, joiden avulla näytetään, miten esimerkiksi tietyssä

osassa maata tai maailmaa on totuttu jotkin asiat tekemään. Nämä tavat ja käytännöt voivat antaa merkityksen tietyille tapahtumille, kuten vaikka syntymäpäiville tai muille juhlille. Niitä noudattamalla myös nykyelämä kiinnitetään edeltävien sukupolvien elämään. (Hall 2003: 90.) Eri sukupolvien kautta myös uudistetaan kulttuuria. Kulttuuri on asia, jota kaikki ihmiset ovat osa. (Koppinen – Pollari 2011: 18.) Opinnäytetyössämme katsomme kulttuurin käsittävän erilaisia kulttuuritaustoja, jotka voivat määrittää esimerkiksi joko kansallisuuden tai uskonnon kautta.

On kuitenkin hyvä muistaa, että kulttuuri ei ole vain juhlia ja traditioita. Myös kulttuurisella ympäristöllä ja yhteiskunnalla on merkitystä. Ne nimittäin antavat yhteiskunnan jäsenilleen hyväksytyt ja yhteiskunnan suosimat tavat toimia ja ajatella sekä opettavat tietyt käyttäytymismallit sekä -roolit (Kaikkonen 2004: 136). Siispä jokaisessa kulttuurissa on omat hyvin selvätkin säännöt ja odotukset siitä, mikä on esimerkiksi kohteliaista ja miten missäkin tilanteessa on hyväksyttävää käyttäytyä. Nämä normit voivat vaihdella kulttuurien ja kansojen välillä suurestikin. On myös huomioitava, että sama kulttuuritausta ei välttämättä tarkoita sitä, että nämä ihmiset muodostaisivat keskenään yhden yhtenäisen ryhmän (Räty 2002: 43). Vaikka omassa opinnäytetyössämme ei näin ole, tulee silti huomioda, että kulttuurin käsitteellä voidaan muissa yhteyksissä viitata myös esimerkiksi nuorisokulttuuriin tai vaikkapa naisten tai miesten kulttuuriin (Halme – Vataja 2011: 53).

Oleennaista on, että lapsi oppii ympäristöstään, kuten aikuisten ja sisarusten vuorovaikutuksen sekä esimerkiksi tiedotusvälineiden kautta, nämä oman kulttuurinsa odotukset jo varhain. (Keltikangas-Jävinen 2002: 51–52; Luoma – Mäntymaa – Puura – Tamminen 2008: 95.) Kulttuuri onkin opittua eikä esimerkiksi geneeissä periytyvää. Juuri kasvatuksella on siis merkittävä rooli kulttuurin välittämisessä. Yhteiskunnassa esiintyy yhden vallitsevan kulttuurin lisäksi myös alakulttuureita, jollainen voi olla esimerkiksi romanikulttuuri. (Alitolppa-Niitamo 1994: 19.) Alakulttuurin käsitteellä voidaankin viitata jonkin sellaisen ryhmän kulttuuriin, joka on sidoksissa esimerkiksi johonkin tiettyyn rotuun tai uskontoon pääkulttuurista poiketen (Nurmi 1998: 27). Pääkulttuurin katsomme tarkoittavan samaa kuin valtakulttuurin. On muistettava, että erilaisia alakulttuureita esiintyy myös valtakulttuurin sisällä (Halme – Vataja 2011: 99).

Valtakulttuurilla tarkoitetaan sitä kulttuuria, jota enemmistö edustaa (Grönros – Haapanen – Heinonen – Joki – Nuutinen – Viikamaa-Viitala 2006: 493; Nurmi 1998: 1224). Käsitteellä vähemmistö viitataan taas esimerkiksi sellaiseen ryhmään, joka on pienem-

pi kuin toinen eli pienempi kuin enemmistö (Nurmi 1998: 1295). Näin ollen kuvaamme tutkielmassamme vähemmistökulttuurin käsitteellä yhteiskunnassa vähemmän hallitsevaa kulttuuria eli sellaista kulttuuria, joka on valtakulttuuria pienemmässä roolissa. Täällä Suomessa valtakulttuuri on meidän näkemyksemme mukaan luonnollisesti suomalainen kulttuuri.

Kulttuurisen monimuotoisuuden kannalta on tärkeää, että kohtaamme itse itsemme ja tiedostamme keitä me olemme. Vain tätä kautta meidän on mahdollista kohdata toinen ihminen myönteisellä tavalla. Jokainen meistä pitää erilaisia asioita tärkeinä ja näkee maailman erilailla. On oleellista tietää, mihin tunnemme itsemme kuuluvan ja millaisia ennakoasenteita meillä on. Tätä kautta voimme varmistua paremmin siitä, että ne eivät vaikuta meidän kykyymme ja mahdollisuuteemme kohdata toinen ihminen kunnioittavasti. (Kuusisto 2009: 8.) Ennakkokäsitysten muuttamisessa oleellista on niiden tiedostaminen. Oman kulttuurin tuntemattomuus voi aiheuttaa helposti sen, että muut eli vieraat kulttuurit näyttävät henkilölle uhkana. (Halme – Vataja 2011: 99.)

Esimerkiksi kulttuurista ei saa olla kiinni se, kuinka arvostavasti lapsi päiväkodissa kohdataan, vaan lapsen on saatava tulla siellä arvostetusti kohdatuksi jokaisena siellä viettämäänään päivänä. Aikuinen toimii esimerkkinä lapsille, joten hänen tavallaan huomioida toiset on lasten kannalta merkitystä. Monikulttuurisissa päiväkodeissa muun muassa kulttuureiden erilaisuus tulisi huomioida jatkuvasti, sillä pelkkä suvaitsevaisuus kasvatusteossa ei ole tarpeeksi. (Kuusisto 2009: 10, 12.)

2.2 Monikulttuurisuus

Käsitteellä monikulttuurisuus kuvataan muun muassa sellaista tilannetta, jossa useista eri kulttuureista tulevia ihmisiä toimii samassa yhteisössä (Talib – Lofström – Meri 2004: 3). Monikulttuurisuus käsittää samassa ajassa sekä tilassa elävät ihmiset, jotka ovat keskenään erilaisia. Tällainen yhteiskunta on heterogeeninen kulttuurin ja etnisyyden näkökulmasta katsottuna ja sen yhteiskuntapolitiikka tavoittelee yhdenvertaista ja tasa-arvoista ihmisten kanssakäymistä ja kohtelua. (Abdelhamid – Juntunen – Koskinen 2010: 18.)

Monikulttuurisuudesta puhuttaessa merkitsevää onkin juuri tasa-arvo niin yksilöiden kuin kulttuureidenkin välillä, mutta myös se, että erilaisuus hyväksytään ja sitä arvoste-

taan. Monikulttuurisuuteen liittyvät lisäksi rajat ja pelisäännöt, jotka ovat yhdessä sovit-
tuja. (Räty 2002: 46.) Väestöllisenä tosiasiana monikulttuurisuus on siis sitä, että yh-
teiskunnassa ilmenee etnistä ja kulttuurista monimuotoisuutta (Saukkonen 2013: 115).

Varhaiskasvatuksessa monikulttuurisuuden keskeisyys ilmenee monimuotoisuuden
lisääntymisenä päiväkodeissa (Eerola-Pennanen 2011: 233). Tässä työssä tarkoitam-
me monimuotoisuudella sitä, että päiväkodissa on monista eri kulttuuritaustoista tulevia
lapsia. Täten päiväkotitoiminta ilmentää jo pelkästään yhteiskunnan yksittäisenä osana kulttuu-
rin heterogeenisuutta.

2.3 Monikulttuurisuuskasvatus

Monikulttuurisuuskasvatuksella pyritään lapsen paremman itseymmärryksen saavutta-
miseen sekä erilaisten kulttuuristen, etnisten ja kielellisten kokemusten mahdollistami-
seen lapselle. Monikulttuurisuuskasvatuksella tähdätään myös rasismien, diskriminaati-
on, stereotyyppien ja ennakkoluulojen poistamiseen sekä suvaitsevaisuuden ja yhden-
vertaisuuden lisäämiseen. Se on väylä lapsille ja kasvattajille ihmetellä yhdessä erilai-
suutta ja monimuotoisuutta. (Halme – Vataja 2011: 43–44.) Ilman moninaisuuden sal-
limista ei ole mahdollista toteuttaa monikulttuurista kasvatusta (Puolimatka 2005: 79).
Monikulttuurisuuskasvatus ei myöskään ole tarkoitettu vain vähemmistökulttuuriin kuu-
luville lapsille, vaan kaikille lapsille kieleen ja ihonväriin katsomatta (Banks 2008: 42).

Kulttuurienvälisellä kompetenssilla tarkoitetaan kulttuurierojen ja erilaisuuden positiivi-
sen käsittelyn taitoa (Talib – Löfström – Meri 2004: 5). Oman näkemyksemme mukaan
se ei ole monikulttuurisessa päiväkodissa välttämättä mikään itsestäänselvyys eikä sitä
sellaisena saisi pitääkään, koska sen todellista esiintymistä varten vaaditaan uskoak-
semme aina päämäärätietoista työskentelyä. Hyväksi nähty monikulttuurinen kasvatus
on sellaista, jolla tähdätään kulttuurisen moniarvoisuuden sekä sosiaalisen tasa-arvon
edistämiseen (Talib – Löfström – Meri 2004: 19). Huomioimalla eri kulttuureiden juhlia
päiväkodin toiminnassa on suuntana juuri tämä.

Eri kulttuureiden kohdatessa toisensa koulussa, on opettajien ammattimaisuudesta
tultava monikulttuurista (Talib – Löfström – Meri 2004: 150). Asia on varmasti samoin
myös päiväkodissa toimivien niin lastentarhanopettajien kuin lastenhoitajienkin kohdal-
la. Mikäli näin ei tapahdu, on lopputulos oletettavasti se, että ainoastaan valtakulttuuri
tulee oikeasti kohdatuksi ja huomioiduksi. Vastavuoroisesti mahdollista on myös se,

että jos päiväkodissa esiintyy paljon monikulttuurisuutta, esimerkiksi yli puolet lapsista edustaa muuta kuin valtakulttuuria, voivat nämä muutamat valtakulttuurin edustajat päiväkodissa jäädä vaille omaa kulttuuriaan ja kulttuuriperintöään. Tämä voi muun muassa ilmetä siten, että esimerkiksi joulujuhlia ei järjestetä tai pääsiäisen aikaan ei lauleta juhlaan kuuluvia lauluja, koska sen voidaan katsoa olevan uskonnon harjoittamista, mihin muiden uskontojen sekä kulttuureiden edustajat eivät välttämättä saa osallistua. Tällaisen tilanteen edessä vaarana voi olla, että näitä juhlia tai kulttuuriperinteitä ei huomioida millään lailla, koska kasvatushenkilökunnalle voi olla helpompaa keksiä kaikille yhteistä ja sopivaa toimintaa, joka ei harjoita minkään uskonnon tunnustamista.

Meidän näkemyksemme mukaan tällainen tilanne ei palvele ketään, oli kyseessä sitten mikä tahansa kulttuuri. Jos aina ajattelemme, että jotakin toimintaa tai juhlaa ei voida järjestää, koska joku ei kuitenkaan pysty osallistumaan, ei päiväkodissa toteuta kunnolla esimerkiksi valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman arvoja, joihin kuuluu muun muassa lapsen oman kulttuurin, äidinkielen ja uskonnon tai katsomuksen oikeus (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 12). Näemme asian haastavaksi, sillä varhaiskasvatushenkilökunnan tulee kuunnella myös vanhempia, joilla on oikeus määrätä lapsensa osallistumisesta toimintaan. Ihanteellista olisi, jos päiväkodissa olisi mahdollisuus huomioida kaikkia siellä esiintyviä kulttuureja. Liikaa ei saisi painottua se, onko kyseinen toiminta uskonnosta lähtöisin olevaa kulttuuriperinnettä vai ei. Tällaisen toiminnan katsomme lisäävän lasten ymmärrystä eri uskonnoista ja kulttuureista sekä monikulttuurisuuskasvatuksen tavoitteiden mukaisesti myös vähentävän ennakkoluuloja, jolloin suvaitsevaisuus paranee. On helpompi ymmärtää ja suvaita erilaisuutta, kun tietää mitä siihen kuuluu ja miksi.

3 Kulttuureiden juhlit tukemassa lapsen omaa identiteettiä

3.1 Identiteetti

Keltikangas-Järvinen (2002: 112) kuvaa identiteetin olevan tietynlaista minän pysyvyyttä, minän kokonaisuutta ja varmuutta siitä, kuka on ja keneksi on kasvamassa. Tähän minän kokonaisuuteen liittyy minäkäsitys sekä mielikuva itsestä. Lapsen identiteetti muokkaantuu erilaisissa vuorovaikutuksen tavoissa, joissa lapsille esimerkiksi tarjotaan paikkaa toiminnassa ja osallisuudessa. Identiteetin avulla myös määrittelemme keitä

olemme ja samalla samaistumme toisiin samankaltaisiin ihmisiin ja ihmisryhmiin. (Mäkinen 2011: 97, 106.)

Siinä missä lapsi voi mieltää itsensä oman perheensä edustajaksi voi hän mieltää itsensä myös tietyn kulttuurin edustajaksi (Halme – Vataja 2011: 11). Merkityksellistä lapsen identiteetin rakentumisessa on se, että hänen kulttuuriinsa kuuluvia asioita arvostetaan ja ne näkyvät varhaiskasvatuksen arkipäivässä (Eerola-Pennanen 2011: 243). Lapsen identiteetin rakentumisen yhdeksi tärkeäksi tekijäksi muodostuukin se, miten päiväkotia ja ympäristöä suhtautuvat lapsen edustamaan vähemmistöryhmään ja kieleen. Tilanne, jossa lapsi kokee vierautta tai hänet koetaan vieraaksi, koettelee lapsen identiteettiä. (Paavola 2007: 32–34.) Myös kokemukset erilaisena olemisesta vaikuttavat väistämättä lapsen minäkuvaan (Rastas 2008: 248).

Päivähoitopaikka ja sen ihmiset saattavat olla jopa omaa kotia keskeisempi identiteetin kasvattamisen paikka, ainakin hieman vanhemmilla lapsilla (Järventie 2008: 216). Kulttuuri on yksi keskeisimmistä identiteetin muodostamisen, muuttamisen ja ylläpitämisen tavoista (Hall 2003: 85). Päiväkodin varhaiskasvattajien yhtenä tärkeänä tehtävänä on tukea yksilöllisesti jokaisen lapsen oman identiteetin muodostumista. Tähän varhaiskasvattajat voivat vaikuttaa siten, että he ottavat tasavertaisesti huomioon kaikki lapset kulttuuritaustasta riippumatta ja pyrkivät siihen, että kenenkään lapsen ei tarvitsisi tuntea itseään erilaiseksi tai joukkoon kuulumattomaksi.

3.2 Kulttuuri-identiteetti

Jokaisella ihmisellä on oma kulttuuri-identiteetti. Sen katsotaan olevan sidoksissa tiettyyn ympäristöön, valtioon ja kansaan syntymiseen sekä varttumiseen niiden parissa. Kulttuuri-identiteetti on myös seurausta sosialisatiosta kulttuuriseen elämäntapaan. (Kaikkonen 2004: 40.) Sosialisatiota katsotaan olevan yksilön kehittymistä ympärillä olevan yhteiskunnan jäseneksi (Puolimatka 1999: 146). Hallin (2003: 94) mukaan kulttuurit antavat ihmisille voimakkaan tunteen yhteenkuuluvuudesta ja turvallisuudesta. Siispä kuuluminen ryhmään, joka jakaa samanlaisen kulttuurisen identiteetin, luo ihmisille kotoisan olon. Tiettyyn kulttuuriryhmään kuuluminen on myös osa yksilön omaa sosiaalista identiteettiä (Paavola – Talib 2010: 62). Käsitteellä kulttuuri-identiteetti viitataan nimenomaan siihen, että henkilö samaistuu kansalliseen tai etniseen kulttuuriin (Halme – Vataja 2011: 11). Yhteiskunta, joka on monikulttuurinen, kattaa siellä elävillä ihmisillä myös monia erilaisia kulttuuri-identiteettejä (Puolimatka 2005: 79). Kulttuuri-

identiteetin muodostumisen kannalta yhtenä merkittävänä osana on kulttuuriperintö. Kulttuuriperintö kattaa muun muassa aineetonta sekä aineellista perintöä kuten ihmisen rakentamaa ympäristöä tai muokkaamaa maisemaa. Kulttuuriperinnöllä on usein myös joko historiallinen, esteettinen tai hengellinen merkitys eli se on todiste ihmisen toiminnasta ennen ja nyt. (Koivunen – Marsio 2006: 83.)

Kulttuuri-identiteettiä tarkasteltaessa lapsen koti- ja kasvatusympäristön huomioon ottaminen on tärkeää, sillä lapsen oman kulttuuri-identiteetin kehittyminen alkaa hänen lähiympäristöstään ja se vahvistuu jatkuvasti ympärillä olevan kulttuurin ehdoin sekä yhteisön vuorovaikutussuhteissa. Kulttuurisen identiteetin taustalla on ihmisen oma käsitys esimerkiksi perheestään, kotiseudustaan, kansastaan ja sen yhteisestä historiasta. Lapsen kulttuuri-identiteetin vahvistumisen kannalta tärkeää onkin se, miten lapsi näkee itsensä osana kokonaisuutta ja miten lapsi määrittelee itsensä suhteessa muihin, esimerkiksi päiväkodin kavereihin nähden. (Paavola 2007: 31.) Myös Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2010: 7) yhtenä kasvatuksen ja oppimisen tavoitteena on lapsen oman kulttuuri-identiteetin vahvistuminen. Lisäksi Kaikkonen (2004: 41) esittää, että oman kulttuuri-identiteetin vahvistuminen ja vahvistaminen ovat edellytyksiä muiden kulttuureiden ymmärtämiseen eli kulttuurienväliseen oppimiseen.

On erilaisia tapoja sille, miten eri kulttuuriryhmien identiteettiä voidaan vahvistaa. Esimerkiksi sitä kautta, kun vähemmistökulttuuriin kuuluva henkilö saa kokea omaa kulttuuria ympärillään, vahvistuu samalla aina myös hänen oma kulttuurinen identiteettinsä. Asia on samoin toki myös silloin, kun puhutaan valtakulttuurin edustajista. Näillä henkilöillä vain on mahdollisuus olla oman kulttuurinsa ympäröiminä useimmiten jo kokoajan. (Liebkind 1988: 58.)

Etnosentrismillä tarkoitetaan omaryhmäkeskeisyyttä. Sillä kuvataan käytännössä sitä, että usein tietty ihmisryhmä pitää omaa tyyppiänsä juuri sinä parhaana ja oikeana ja näin ollen myös suosii sitä. Tällainen käyttäytyminen on melko yleistä ja ihmisen kulttuurisista ominaisuuksista puhuttaessa myös melko pysyvää. (Alho 1994: 71.) Olemme Suomessa, jossa niin kutsuttu pääihmisryhmä koostuu suomalaisista. Päiväkodeissa on tärkeää nähdä suomalainen kulttuuri hyvässä arvossa, mutta etnosentrismi ei saa mennä liiallisuuksiin eli oman kulttuurin suosiminen ei saa muodostua niin vahvaksi, että sen vuoksi muut kulttuurit ja niiden esiintyminen sen toiminnassa sivuutettaisiin.

Katsomme tässä opinnäytetyössä yhdeksi lapsen kulttuuri-identiteetin vahvistamisen tavaksi kyseiseen kulttuurin kuuluvan juhlan huomioimisen päiväkodin toiminnassa. Aina kuitenkin se tarve, joka vähemmistökulttuurin edustajalla on oman kulttuurinsa vahvistamiseen, ei ole samassa suhteessa sen kanssa, miten ympäröivä yhteiskunta on sen valmis huomioimaan (Liebkind 1988: 60). Näin ollen voi olla, että esimerkiksi päiväkodissa vähemmistökulttuuriin kuuluvien lasten tarve heidän oman kulttuurinsa esillä olon parempaan vahvistamiseen olisi suurempi, kuin mitä suomalaisessa yhteiskunnassa ja suomalaisessa päiväkodissa ollaan halukkaita tai kykeneviä mahdollistamaan. Varhaiskasvatuksella on kuitenkin velvollisuus lapsen kaksikielisen ja -kulttuurisen identiteetin tukemisessa niin, että lapsi voi tulla tietoisesti kulttuuriperinnöstään samalla oppien arvostamaan sitä. (Kivijärvi 2011: 253.)

3.3 Juhlat eri kulttuureissa

Juhla on käsitteenä moniulotteinen. Yksinkertaisesti sen voidaan katsoa olevan arjen vastakohta, jolla on aina oma sosiaalinen merkityksensä. (Karjalainen 1998: 11–12.) Juhlalle tyypillistä on, että sillä on tietty aihe ja sisältö (Lempiäinen 2008: 5). Juhlatutkimuksessa on yleensä vedetty rajaa vuotuisjuhlien, kuten joulun ja juhannuksen sekä elämänkaarijuhlien, kuten syntymäpäivien ja häiden välille (Karjalainen 1998: 11). Opinnäytetyössämme emme tee tällaista rajausta juhlien välille, emmekä myöskään sulje pois uskonnollisia juhlia. Tämä siksi, että kulttuuriperinnön yhtenä osana voidaan nähdä uskonnot (Koivunen – Marsio 2006: 117). Monesti kulttuuristen juhlien juuret juontavat uskonnosta tai juhlat ovat suoraan uskonnollisia, jolloin rajausta uskonnollisten ja ei-uskonnollisten juhlien välille ei ole järkevää tehdä. Opinnäytetyön ulkopuolelle rajaamme vain päiväkodissa itse keksityt ja vietetyt juhlat. Juhlien huomioimisesta puhuttaessa on syytä muistaa, että niitä voidaan huomioida päiväkodissa muutenkin kuin vain itse varsinaisen juhlimisen muodossa. Muita tapoja voivat olla esimerkiksi jonkin kulttuurin juhlaan liittyvä keskustelu tai askartelu. Päiväkodille on mahdollista pyytää myös vanhempia kertomaan omasta kulttuuristaan ja siihen liittyvistä asioista (Halme – Vataja 2011: 47). Maassamme kasvatustoiminnan pohjana on suomalainen juhlakalenteri perinteineen (Kuusisto 2010: 52).

Ei ole olemassa kulttuuria, johon ei kuuluisi arjen katkaisevia juhlia (Parland 2010: 6). Suomessa esimerkiksi juhliitaan juhannusta, Venäjällä ja Kiinassa uusi vuosi on suuri juhla, juutalaisille tärkein vuotuisjuhla on pääsiäinen eli pesah ja islamin uskossa vietetään Id-al-Fitr -juhlaa (Kärjä – Seljavaara 2005: 126, 276–284). Moniin juhliin liittyy sa-

manlaisia piirteitä, joita voivat olla esimerkiksi yhteisöllisyyden tunne, vieraat, ruoka ja laulu (Parland 2010: 6). Juhlia vietetään eri kulttuureissa ja eri uskonnoissa monista eri syistä.

Islamin uskossa Id-al-Fitr -juhlaa vietetään ramadan-kuukauden eli paastonajan päätteeksi. Kristinuskossa joulua juhlii Kristuksen syntymän muistoksi. Joulukuun tyypillisesti ollut lasten ja perheiden juhla, jossa keskeisenä ajatuksena on toivo rauhasta maan päällä. Pääsiäistä taas vietetään Kristuksen ylösnousemuksen muistoksi ja etenkin ortodoksien pääsiäiseen liittyy juhlaa edeltävä paastonaika. (Parland 2010: 23, 32, 55.) Ei-uskonnollisista juhlista esimerkiksi kekriä vietetään sadonkorjuun päätösjuhlana ja kansallispäivää voidaan viettää eri maissa eri syistä. Suomessa kansallispäivää vietetään joulukuun kuudes, sillä se on itsenäisyysjulistuksen muistopäivä. Esimerkiksi kuitenkin Ranskassa kansallisuuspäivää vietetään vallankumouspäivänä ja Iso-Britanniassa kansallispäivä on hallitsijan syntymäpäivä. (Kärjä – Seljavaara 2005: 147, 163–164.) Juhlia voidaan viettää siis hyvin monista eri syistä ja lasten olisikin hyvä jo pienestä pitäen tottua ja ymmärtää eri kulttuureiden ja uskontojen perinteitä muun muassa paremman suvaitsevaisuuden saavuttamiseksi. Juuri juhlaperinteet ovatkin monikulttuurisuuskasvatuksen yksi merkittävistä osa-alueista (Halme – Vataja 2011: 47).

Niin omaan kuin toistenkin juhlaperinteisiin tutustumisen kautta lapsen voi olla helpompi käsittää esimerkiksi eri perheiden tapoja olla sekä toimia. Se, että päiväkodissa vietetään arjen katkaisevia juhlia, mahdollistaa lapselle elämysten kokemisen. Juhlien kautta lapsi saa myös tietoa kulttuuriperinteistä. (Kuusisto 2009: 14; Kuusisto 2010: 52–53.) Lisäksi eri kulttuureiden juhlia huomioitaessa kyseistä kulttuuria edustavat lapset saavat mahdollisuuden olla osaajia (Halme – Vataja 2011: 47). Osaajana toimiminen perustuu tietoon ja kokemukseen omasta kulttuurista ja sen juhlista. Näkemyksemme mukaan lapsen oman kulttuuriperinteen välittäminen on tärkeää, koska myös sen avulla lapsi muodostaa omaa kulttuuri-identiteettiään, kiinnittyy paremmin omaan kulttuuriinsa ja saa mahdollisuuden kokea oman kulttuurinsa tärkeitä sekä merkittäviä juhlia ja tapoja. Näemme merkitykselliseksi myös sen, että lapset saavat jo varhain oppia ja tuntea, että jokaisen kulttuuri on yhtä tärkeä.

4 Opinnäytetyön toteutusympäristö

4.1 Varhaiskasvatus päiväkodissa

Esimerkiksi päiväkotitoimintana järjestettävä varhaiskasvatus on pienten lasten elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista, suunnitelmallista sekä tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jolla pyritään edistämään lasten tasapainoista oppimista, kasvua ja kehitystä lapsen omaehtoisen leikin merkitys huomioon ottaen. Varhaiskasvatuksen toteuttamiseen, arviointiin ja tavoitteiden asettamiseen tulee vaikuttaa yhteiskunnan jatkuva muutos ja siihen sidoksissa oleva kulttuuri. Yhtenä varhaiskasvatuksen päämääränä on, että lapsi suhtautuu myönteisesti niin itseensä kuin toisiin ihmisiin ja erilaisiin kulttuureihin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 8, 11, 13.)

Julkinen varhaiskasvatus perustuu maassamme muun muassa lapsen kulttuurisen taustan sekä äidinkielen huomioon ottamiseen. Niille lapsille, jotka edustavat kulttuurivähemmistöä, on taattava mahdollisuus kasvaa niin heidän oman kulttuuripiirinsä kuin suomalaisenkin yhteiskunnan jäseniksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 39.) Suomen perustuslaki (731/1999 § 17) sanoo, että oman kielen ja kulttuurin kehittämisen sekä ylläpitämisen oikeus on niin saamelaisilla, romaneilla kuin muillakin ryhmillä. Myös nykyisessä päivähoitolaissa eli laki lasten päivähoidosta (36/1973 § 2a) sanotaan, että päivähoiton tulee edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä ja uskonnollista kasvatusta yleinen kulttuuriperinne ja vanhempien sekä holhoojien vakaumus uskontokasvatuksessa huomioon ottaen. Yhdenvertaisuuslain (21/2004 § 6) mukaan ketään ei myöskään saa syrjiä etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon tai vakaumuksen perusteella.

Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen lapsen oikeuksista 30. artiklan mukaan lasten oikeutta nauttia omasta kulttuuristaan sekä harjoittaa ja tunnustaa omaa uskontoaan tai käyttää omaa kieltään ei saa kieltää. 29. artiklan mukaan lasten koulutuksen tulee pyrkiä edistämään muun muassa kunnioitusta omaa sivistyksellistä identiteettiä, kieltä ja arvoja sekä myös lapsen asuin- ja synnyinmaan kansallisia arvoja kohtaan. Koulutuksen kuuluu pyrkiä myös edistämään kunnioitusta muitakin kulttuureita kohtaan. (Yleissopimus lapsen oikeuksista n.d.)

Riippumatta sukupuolesta, etnisestä alkuperästä, sosiaalisesta tai kulttuurisesta taustasta tulee lapsi kohdata varhaiskasvatuksessa yksilölliset tarpeet, persoonallisuus sekä perhekulttuuri huomioiden. Varhaiskasvatuksessa lapsen oman uskonnon perinteisiin, tapoihin ja käytäntöihin perehdytään unohtamatta lasta lähellä olevien muiden uskontojen tapoihin tutustumista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 15, 29.) Kasvattaja, joka tiedostaa yhteiskunnassa ilmeneviä epäkohtia, ohjaa kasvatettaviaan tarkastelemaan kulttuurisia ja yhteiskunnallisia rakenteita monesta näkökulmasta niin, että tiedon ja käsitysten monitulkintaisuutta tarkastellaan avoimesti kasvatuksessa, jolloin lapsella on mahdollisuus kehittää omaa kulttuuriherkkyyttään (Paavola – Tallib 2010: 81–82).

Lapset oppivat kulttuurisia ja sosiaalisia tapoja sekä kommunikaatiomalleja toimiesseen yhdessä aikuisten ja vertaistensa kanssa. Edeltävien sukupolvien kokemuksia sekä kulttuuriperintöä kasvattajien tulee välittää lapsille yhteisen toiminnan ja ympäristön kautta. Varhaiskasvatuksen henkilöstön on muodostettava moniammatillinen kasvattajayhteisö, joka työskentelee asiakirjoissa määriteltyihin ja yhteisesti sovittuihin arvoihin sekä toimintatapoihin perustuen. Varhaiskasvatuksessa pyritään tukemaan lapsen oman identiteetin vahvistumista yhteistyössä vanhempien ja eri kulttuuriyhteisöjen kanssa. Tämä tapahtuu tukemalla lapsen mahdollisuuksia ilmentää omaa kulttuuri-taustaansa ja edistämällä hänen oman kulttuuriperinteensä jatkumista. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 16–17, 19, 40.)

4.2 Yhteistyöpäiväkoti

Tämä opinnäytetyö toteutetaan yhdessä Itä-Helsingissä sijaitsevassa päiväkodissa, jossa on viisi lapsiryhmää. Tästä päiväkodista vastattiin lähettämäämme sähköpostiin ja ilmaistiin kiinnostutusta aiheesta ja yhteistyökumppaniksi ryhtymistä kohtaan. Myöhemmin vierailimme päiväkodilla keskustelemassa ja kertomassa tulevaan opinnäytetyöhömme liittyvistä ajatuksista. Emme tuo yhteistyöpäiväkodin nimeä opinnäytetyösämme ilmi siksi, että näin menettelemisestä on sovittu yhdessä yhteistyökumppanitalon kanssa.

Päiväkodin omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa todetaan päiväkodin sijaintialueen olevan kulttuurillisesti, uskonnollisesti ja kielellisesti rikas, jolloin monikulttuurisuus ei ole myöskään päiväkodille uutta. Juuri kansainvälisyys onkin nostettu erääksi päiväkodin kasvatusarvoista. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan, että lapsen kykyyn

ymmärtää ja hyväksyä erilaisuutta vaikuttavat aikuisen arvostava ja avoin suhtautuminen erilaisiin katsomuksiin, ovat ne sitten uskonnollisia tai eivät. Asiakirjan mukaan on tärkeää, että päiväkodissa kunnioitetaan eri perheiden uskonnollisia vakaumuksia. Sen, että oma kulttuuriperintö tunnetaan, katsotaan luovan perustaa lämpimälle suhtautumiselle toisiin ihmisiin heidän vakaumuksineen. Merkittäväksi asiaksi suunnitelmassa nostetaan esimerkiksi myös se, että lapsi oppii arvostamaan niin omaansa kuin muidenkin kulttuuria. Kyseinen asiakirja tuo ilmi sen, että tässä päiväkodissa lapsi saa pohtia asioita uskonnollisesta näkökulmasta ja hän saa vastauksia mahdollisiin kysymyksiinsä, jotka käsittelevät uskonnollisia tai eri kulttuureihin liittyviä asioita. Muun ohella varhaiskasvatussuunnitelma nostaa esiin senkin, että lapsille välitetään päiväkodissa juhlapyhien perinnettä. Lapsille annetaan myös tietoa siitä tärkeimmästä sisällöstä ja kulttuuriperinnöstä, joka kristinuskoon kuuluu. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan päiväkodissa kiinnitetään huomiota kalenterivuoden juhlapyhiin ja liputuspäiviin. Tärkeäksi katsotaan lapsen suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteella päiväkodissa tutustutaan myös muihin kulttuureihin muun muassa juuri juhlien kautta ja vanhemmille tarjotaan mahdollisuutta tulla päiväkodille jakamaan tietoa perheen omasta kulttuurista. (Tutkitun päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2012: 3, 6, 16–17, 20.)

4.3 Työelämän tarve ja kehittämistehtävä

Kasvavassa globalisoituvassa maailmassa päivähoidon ja opetuksen tarjoaminen eri kulttuuritaustaisille lapsille sekä perheille tarkoituksenmukaisella ja tukea antavalla tavalla on tärkeää lapsen yksilöllisen kehityksen sekä tulevaisuuden sukupolvien ja kansojen ylläpidon kannalta (Durand 2010: 835). Tarve aiheen tutkimiseen on noussut kasvavasta monikulttuurisuudesta päiväkodeissa. Etenkin pääkaupunkiseudulla, mutta nykyään myös pienemmissä kunnissa monimuotoisuus ja maahanmuuttajataustaisten lasten määrä on lisääntynyt (Eerola-Pennanen 2011: 233; Paavola – Talib 2010: 74).

On olennaista, että lapsille välittyy tunne siitä, että monet erilaiset kulttuuriperinnöt ovat meille kaikille rikkaus. Lisäksi on tärkeää, että jokainen lapsi saa kokemuksen siitä, että hänen perinteensä ovat merkittäviä ja että muutkin ihmiset hänen ympärillään ovat niistä kiinnostuneita. (Parland 2010: 6.) Tämän takia on tarvetta selvittää niin suomalaisen kulttuuriperinteen kuin muidenkin kulttuureiden perinteiden huomioon ottamista päiväkodin juhlaikäytännöissä.

Kun päiväkodissa esiintyy useita eri kulttuureita, esiintyy siellä mitä todennäköisimmin myös monia eri uskontoja. Siispä päiväkotiki voi helposti olla samanaikaisesti niin monikulttuurinen kuin moniuskontoinenkin yhteisö, jossa on merkityksellistä mahdollistaa lapsille eri vakaumusten, katsomusten, uskontojen ja kulttuureiden kunnioittaminen sekä monimuotoisuuden arvostaminen. (Kuusisto 2009: 14; Kuusisto, 2010: 52.)

Yhteistyöpäiväkodissa on saamiemme tietojen mukaan käyty jo ennen yhteistyön aloittamista keskustelua siitä, miten kulttuurit näkyvät heidän päiväkodissaan ja mitä vielä olisi tehtävä. Katsomme tämän kertovan omalta osaltaan siitä, että aihe koetaan päiväkodissa tärkeäksi ja että se lisää opinnäytetyömme työelämälähtöisyyttä. Päiväkodin lapsista noin yli puolet edustaa ennen haastatteluja saadun tiedon mukaan muuta kuin suomalaista kulttuuria, joten päiväkodissa ilmenee suhteellisen paljon monikulttuurisuutta, minkä koemme rikkaudeksi opinnäytetyöllemme.

Päiväkodin henkilökunta on kertonut näkevänsä aiheemme mielenkiintoiseksi ja hyväksi. Jo yhteistyön alussa päiväkodin henkilökunnan puolelta ilmaistiin, että he odottavat saavansa valmiin opinnäytetyömme luettavaksi ja meidät toivotettiin erittäin tervetulleiksi toteuttamaan opinnäytetyötämme päiväkodille.

Toivomme, että opinnäytetyömme valmistumisen jälkeen kyseisen päiväkodin varhaiskasvattajat näkevät ehkä itsekkin vielä paremmin sen, millä tasolla heillä on tällä hetkellä eri kulttuureiden juhlien huomioiminen. Haluamme kiinnittää heidän huomioita kyseiseen asiaan vielä enemmän, nostattaa entisestään sen tärkeyttä ja mahdollisesti myös lisätä eri kulttuureiden juhlien huomioimista päiväkodissa. Sen lisäksi, että tästä opinnäytetyöstä tulee toivottavasti olemaan hyötyä yhteistyökumppanipäiväkodille saattaa siitä hyvinkin olla apua myös muille päiväkodeille, jotka pohtivat omaa monikulttuurisuuttaan eri kulttuureiden juhlien näkökulmasta käsin, mikäli he kiinnostuvat perehtymään työhömmee.

5 Tutkimusasetelma

5.1 Tutkimuskysymys

Tutkimuskysymyksemme nousee esille nostamastamme teoriasta. Sen asettamisen myötä haluamme selvittää, miten tutkielmamme yhteistyöpäiväkodissa toteutuu esimerkiksi valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa asetetut näkökohdat eri kulttuuritaustaisten lasten kohdalla. Tutkimuskysymyksellä pyrimme myös vastaamaan siihen, miten lasten kulttuuri-identiteetin kasvuun vaikuttavia seikkoja, kuten kulttuuri-identiteetin kehittyminen yhteisön vuorovaikutussuhteissa, on otettu kyseissä päiväkodissa huomioon nimenomaan juhlista puhuttaessa. Esimerkiksi eri kulttuuritaustaisten lasten määrä maassamme puhuu puolestaan kysymystä asetettaessa.

Tutkimuskysymys antaa meille tutkielmassamme sen punaisen langan, jota meidän tulee seurata. Näin ollen se on asia, joka meidän on otettava päätöksentekokohdissa aina huomioon. Opinnäytetyössämme olemme määritelleet tutkimuskysymykseemme seuraavan: miten monikulttuurisessa päiväkodissa mahdollistetaan eri kulttuuritaustaisten lasten kulttuuri-identiteetin kasvua erilaisten juhlien kautta?

Tutkielmamme tarkoituksena on siten selvittää, mitä eri kulttuureja päiväkodissa esiintyy ja, miten näiden kulttuureiden juhlat ja juhlapyhät ilmenevät päiväkodissa. Tarkoituksena on myös saada tietää, mitä ratkaisuja kulttuureiden näkökulmasta käsin on tehty juhliin liittyen ja miten tehtyjä valintoja perustellaan. Näiden edellä määriteltyjen tekijöiden selvittämisen myötä tulemme saamaan vastauksen asettamaamme ja yllä nimeämäämme tutkimuskysymykseen.

5.2 Teemahaastattelut tiedonkeruumenetelmänä

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen ja muodoltaan tutkimuksellinen. Sen tiedonkeruumenetelmänä ovat haastattelut päiväkodin kasvatushenkilökunnalle. Haastatteluja toteuttamalla hankimme tietoa tutkittavasta ilmiöstä sosiaalisten vuorovaikutustilanteiden kautta. Yhdeksi yleisimmäksi tiedonkeruumenetelmäksi luokiteltu haastattelu sopii meidän opinnäytetyöhömme juuri sen vuoksi, että siinä ollaan haastateltavien kanssa suorassa kontaktissa. (Hirsjärvi – Hurme 2008: 34, 41.) Haastattelut ovat lisäksi joustava ja mukautuva tapa saada tietoa, koska ne mahdollistavat esimerkiksi sen, että voimme

tarttua mielenkiintoisiin vastauksiin aina tarpeen tullen. Halusimme toteuttaa tiedonkeruumenetelmänä haastattelut, koska ne ovat keskustelunomaisia tilanteita, joista meillä kaikilla on kokemusta. (Robson 2002: 272–273.) Toteutamme haastattelut päiväkodin henkilökunnalle, koska heillä on paras tietämys siitä, mitä eri kulttuureja heidän ryhmissään esiintyy, minkä eri kulttuureiden juhlia he huomioivat ja juhlivat ryhmissään sekä millä perusteella tietty juhla on valittu toiminnassa huomion kohteeksi. Kasvatushenkilökunta on luontevin valinta opinnäytetyömme haastateltaviksi, sillä he ovat mukana päiväkodin toiminnassa ja arjessa päivittäin ja pystyvät myös omalla suunnittelullaan vaikuttamaan siihen, millaisia asioita esimerkiksi kulttuureista ja juhlaperinteistä toimintakauden aikana nostetaan esiin.

Haastattelun lajina opinnäytetyössämme on puolistrukturoitu teemahaastattelu. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu, koska jokaisessa haastattelussa käsitellään samat ennalta määritellyt aihepiirit eli teemat. Silti yksityiskohtaisia kysymyksiä ei ole laadittu. (Hirsjärvi – Hurme 2008: 48.) Teemahaastattelu mahdollistaa meille sen, että voimme vapaasti haastattelujen aikana esimerkiksi jaksottaa kysymyksiä ja määritellä itse kuinka kauan aikaa käytämme tietyn aiheen läpikäymiseen (Robson 2002: 278). Näin ollen meidän on mahdollista esittää esimerkiksi tarkentavia kysymyksiä, oikaista mahdollisia väärinkäsityksiä sekä syventää tarpeelliseksi katsottuja kohtia. Käytännössä opinnäytetyömme haastattelutilanteet muodostuvat sitä kautta, kun päämäärätietoisesti kyselemme ja keskustelemme haastateltavien henkilöiden kanssa tutkielman kohteena olevista asioista heidän mielipiteitään, tuntemuksiaan ja kokemuksiaan selvittäen (Hirsjärvi – Hurme 2008: 41–42).

Olemme valinneet opinnäytetyömme tiedonkeruumenetelmäksi nimenomaan teemahaastattelut siksi, että koemme vapaamman ja keskustelun tyyppisen haastattelutilanteen olevan luontevampi sekä meille haastattelijoina että myös haastateltaville. Haastattelujen alkuperäisiksi teemoiksi olemme nostaneet seuraavat: eri kulttuuritaustojen ilmeneminen ja tunteminen, eri kulttuureiden juhlien huomioiminen toiminnassa sekä juhlat ja tehdyt ratkaisut (Liite 1).

Emme ole tietoisesti halunneet määritellä sitä näkökulmaa, josta kulttuuria katsotaan. Toisin sanoen emme ole rajanneet sitä, käsitelläänkö kulttuuria kansallisuuden vai uskonnon kautta. Tämä siksi, että koemme sen hankaloittavan tiedon saamista. Haastateltavilla tulee näkemyksemme mukaan olla oikeus määrittää itse tämä asia, jolloin kulttuurista puhuminen muodostuu heille todennäköisesti helpommaksi kuin silloin, kun

sitä pitää ajatella vain tietystä, ennalta määritellystä suunnasta käsin. Tämä on myös yksi peruste sille, miksi valitsimme juuri teemahaastattelun opinnäytetyöhömme sopivaksi. Teemahaastatteluissa ymmärretään tärkeäksi se, että ihmisten asioista tekemien omien tulkintojen tulee päästä näkyviin (Hirsjärvi – Hurme 2008: 48).

Yleisimmin haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina ja näin on myös meidän opinnäytetyömme kohdalla. Toisena vaihtoehtona haastattelutapoja mietittäessä on ryhmähaastattelujen toteuttaminen. (Hirsjärvi – Hurme 2008: 61.) Yksilöhaastattelut valikoituivat meidän tavaksemme toteuttaa haastattelut, koska ne sisältyivät työelämänyhteistyökumppanin meille ehdottamaan malliin, johon tartuimme. Tuohon malliin liittyy se, että päiväkodin kaikki viisi tiimiä keskustelevat ensin meidän heille välittämään teemahaastattelurunkoon pohjautuen. Nämä päiväkodin kasvatushenkilökunnasta muodostuvat tiimit ovat niitä, jotka valitsevat joukostaan sen henkilön, joka osallistuu yksilöhaastatteluun. Tämän mallin lisäksi päiväkodille olisi käynyt myös ryhmähaastattelujen toteuttaminen, mutta koimme tämän valitsemamme mallin luontevammaksi ja omaan opinnäytetyöhömme istuvaksi. Hyvää siinä on erityisesti se, että se osallistaa jokaista tiimiä jäsenineen. Näin ollen päiväkodin koko varhaiskasvatushenkilökunta tulee edustetuksi. Ryhmähaastattelujen toteuttaminen tässä samassa laajuudessa olisi ollut oletettavasti haasteellisempaa.

Päiväkodissa on siis viisi sen työntekijöistä koostuvaa tiimiä lapsiryhmien lukumäärää mukailleen. Jokaisessa tiimissä on kolme jäsentä. Yhtä lukuun ottamatta tiimien kokoonpano on seuraavanlainen: lastentarhanopettaja ja kaksi lastenhoitajaa. Yksi tiimi muodostuu kuitenkin muista hieman poiketen lastentarhanopettajasta, lastenhoitajasta ja avustajasta.

Kaikki tiimit olivat ennen yksilöhaastatteluja käyneet keskustelua aiheeseen liittyen heille välittämämme teemahaastattelurungon (Liite 1) pohjalta ja keskustelua oli todella syntynyt. Kolmen tiimin kohdalla keskusteluun oli osallistunut kolme henkilöä eli koko tiimi ja kahden tiimin kohdalla taas kaksi henkilöä, jolloin yksi tiimin jäsen ei ollut paikalla keskustelua käytäessä. Kaksi tiimiä oli käynyt oman keskustelunsa haastattelua edeltävällä viikolla, kun taas toiset kaksi tiimiä olivat käyneet sen kaksi viikkoa ennen haastatteluajankohtaa. Yksi tiimeistä oli keskustellut aiheesta ohimennen eri tilanteissa liikkuvammassa muodossa istumatta nimenomaisesti alas keskustelemaan tämän asian puitteissa.

Kaikki viiteen yksilöhaastatteluun osallistuneet olivat naisia. Heistä kaksi oli lastentarhanopettajia ja kolme lastenhoitajia. Työkokemusta alalta heillä on vaihtelevasti, parhaimmillaan yli 30 vuotta. Me tiesimme ennalta vain yhteisesti sovitut ajankohdat haastatteluille emmekä sitä, minkä tiimin jäsen tulee minäkin päivänä haastateltavaksemme tai kuka hän on tiimistä. Tällä ei nimittäin ollut opinnäytetyömme kannalta merkitystä. Meille riitti, että tiimit tiesivät itse, koska heidän keskuudestaan valitsemansa henkilön oli tarkoitus osallistua haastatteluun.

Kaikki haastattelut toteutettiin päiväkodilla huhtikuun ja toukokuun vaihteessa vajaan kahden viikon aikana. Me molemmat olimme jokaisessa haastattelussa läsnä keräämässä aineistoamme. Hyödynsimme samaa teemahaastattelurunkoa (Liite 1), jonka olimme jo aiemmin välittäneet varhaiskasvattajille tiimien sisäisiä keskusteluja varten. Lisäksi olimme hahmotelleet ennalta kysymysten alustavia muotoja. Haastattelut toteutettiin tiloissa, jotka haastatteluhetkillä olivat päiväkodissa vapaina ja soveltuivat käyttötarkoitukseen mahdollisimman hyvin.

Haastatteluita tehtiin neljänä eri päivänä. Kaksi viimeistä haastattelua oli yhdistetty samalle päivälle, mutta niiden välissä oli taukoa. Muuten haastatteluja oli vain yksi tiettyä päivää kohden. Kaikilta haastateltavilta pyysimme kirjallisen suostumuksen haastatteluun osallistumisesta (Liite 2) ennen kyseisen tilanteen alkua.

Haastateltaville on annettu tunnuksot H1, H2, H3, H4 ja H5. Näitä numerotunnuksia ei ole annettu millään tavalla arvottamaan haastateltavia, vaan ainoastaan erottamaan eri haastateltavien sanomat toisistaan. Saadulla numerolla ei siis ole opinnäytetyön kannalta muuta oleellista merkitys- tai painoarvoa.

Haastattelut tallennettiin nauhoittamalla. Tähän käytettiin varmuuden vuoksi kahta eri välinettä. Haastattelujen kesto vaihteli noin puolesta tunnista tuntiin. Haastattelutallenteita kertyi kahden merkitsevän numeron tarkkuudella pyöristettynä 210 minuuttia, joka on kolme ja puoli tuntia. Yhden haastattelun kesto oli keskimäärin 42 minuuttia.

5.3 Aineiston analyysi

Aineiston analyysi käynnistyi meillä jo haastattelutilanteissa. Varsinaisesti se alkoi silti vasta, kun litteroimme haastattelujen kautta saadun aineiston, jotta tulosten kartoitta-

minen mahdollistuisi paremmin. Litteroinnilla tarkoitetaan puheen muuntamista tekstiksi (Ruusuvuori 2010: 424).

Olemme muuntaneet opinnäytetyön äänimateriaalin kokonaisuudessaan sanasta saanaan auki kirjalliseen muotoon muokkaamatta esimerkiksi ihmisten puhetapoja. Joitakin selkeästi merkityksettömiä täytesanoja on silti saatettu jättää ulkopuolelle. Litteroitaessa emme kiinnittäneet huomiota esimerkiksi puheessa esiintyviin äänenpainoihin tai taukoihin, sillä ne eivät ole olennaisia asioita opinnäytetyömme kannalta. Litteroitua aineistoa kertyi yhteensä noin 76 sivua. Varsinkin litteroimisprosessin loppuun saattamisen jälkeen ryhdyimme perehtymään kunnolla aineistoomme, joka vaati sen läpi lukemista useaan otteeseen.

Sovimme keskenämme värit, joista jokainen vastasi yhtä alkuperäisistä teemoistamme. Lisäksi sovimme yhden värin lisäväriksi. Kävimme molemmat erikseen läpi koko aineiston merkitsemällä siitä opinnäytetyömme kannalta merkittävät asiat oikeilla väreillä. Myöhemmin kävimme aineiston yhdessä läpi, teema kerrallaan. Samalla kävimme neuvottelua aina, kun merkitsemämme kohdat tai värit erosivat toisistaan. Näin menetelmällä lisäsimme opinnäytetyömme tulosten luotettavuutta. Keräsimme erikseen jokaisesta teemasta nostetut asiat oman otsikkonsa alle ja järjestelimme sekä tarkastelimme niitä. Tämän jälkeen tulosten auki kirjoittaminen onnistui.

Aineistosta nousi alkuperäisten teemojen rinnalle uusi teema, perheiden suhtautuminen juhliin, jonka alle kuuluvat pääsisällöt liittyvät aktiivisuuteen, tyytyväisyyteen sekä rajoituksiin ja toiveisiin. Tulosten yhteydessä on haastateltujen henkilöiden puheesta otettuja suoria lainauksia elävöittämässä tekstiä ja vahvistamassa tulosten sisältöä. Näiden joidenkin sitaattien sisältöä on muutettu helpommin luettavaan muotoon ja epäolennaisia sanoja on poistettu sekä välimerkkejä tarvittaessa lisätty. Sitaintien asia-sisältö merkityksineen ei silti ole muuttunut missään vaiheessa.

6 Tulokset

6.1 Eri kulttuuritaustojen ilmeneminen ja tunteminen

Taulukko 1. Lasten eri kulttuuritaustat maittain ja päiväkotiryhmien lukumäärä, joissa kyseistä kulttuuria esiintyy.

Kulttuuritaustat	Päiväkotiryhmät
Suomi	5
Somalia	5
Venäjä	5
Vietnam	4
Pakistan	3
Viro	2
Espanja	1
Bangladesh	1
Israel	1
Argentiina	1
Ukraina	1
Marokko	1
Algeria	1
Päiväntasaajan Guinea	1
Ingushia	1
Tšetšenia	1
Arabia	1
Afganistan	1
Persia	1
Kiina (Uiguuri)	1
Suomi/Nigeria	1
Suomi/Venäjä	1
Turkki/Romania	1
Yhteensä 23	

Taulukkoon kootut tiedot perustuvat haastattelujen kautta saatuihin tietoihin. Päiväkodin eri ryhmissä esiintyvät kulttuuritaustat on kerätty yhteen ja jokaisen kulttuuritaustan kohdalla on ilmaistu, kuinka monessa päiväkodin ryhmistä esiintyy lasten keskuudessa kyseistä kulttuuritaustaa. Taulukosta käy ilmi, että suomalaista, somalialaista ja venäläistä kulttuuritaustaa esiintyy lapsilla päiväkodin jokaisessa ryhmässä. Kaiken kaikkiaan erilaisia kulttuuritaustoja on yhteensä 23, joista 17 on sellaisia, joita esiintyy ainoastaan yhdessä päiväkodin ryhmistä.

Eri päiväkotiryhmissä lapsilla eniten esiintyvä kulttuuritausta vaihtelee. Haastateltavista kolme uskoo suomalaisuuden olevan yleisin oman ryhmänsä kulttuuritaustoista. Kahden muun jäljelle jäävän ryhmän kohdalla haastateltavista toinen mainitsee venäjänkieliset ja toinen taas virolaiset enemmistöksi.

Haastateltavista eräs kertoo omassa ryhmässään eniten esiintyvistä kulttuuritaustasta myös uskonnon näkökulmasta katsottuna. Hän arvelee vallalla olevaksi kulttuuritaustaksi nousevan tällöin muslimit. Eräs toinen haastateltava ei kerro suoranaisesti ryhmänsä suurinta enemmistöä uskonnon näkökulmasta, vaan toteaa vain kristittyjä olevan enemmän kuin muslimeja. Yhden haastateltavan kautta saadaan taas yleisesti tieto ryhmässä esiintyvistä kulttuuritaustoista uskonnon perusteella. Kulttuuritaustoiksi hän nimeää tällöin buddhalaiset, juutalaiset, muslimit, kristityt ja ortodoksit.

Haastateltavista jokainen toteaa, että eri kulttuureiden juhlia ei juuri tunneta.

H1: Ei me oikeestaan kauheesti tiedetä näistä muista juhlista...

Islamilaisen ja venäläisen kulttuurin juhliin liittyen haastateltavilla on silti jaettavaa. Yksi heistä kertoo, että Id-juhla on somalien tai muiden muslimien juhla, johon liittyy vaatteiden ostamista, juhlimista, ystävien tapaamista sekä kenties moskeijassa vierailua. Toinen mainitsee tietävänsä, että Id-sanaa käytetään juhlista yleisesti, jolloin se on muutenkin kuin vain jokin iso tietty juhla. Eräs haastateltava varhaiskasvatuksesta toteaa tuntevansa tarkasti islamilaisen kulttuurin juhlit. Hän kertoo kyseiseen kulttuuriin kuuluvan kaksi suurta juhlaa ja että niiden välillä on ajallisesti eroa 2 kuukautta ja 10 päivää. Yhden haastateltavista mukaan hän on kuullut monta kertaa, että nyt on Id-juhla, mutta silti huomannut, ettei hän kuitenkaan käytännössä oikein tiedä mitä se tarkoittaa.

Haastateltavista osa tuo ilmi tietävänsä venäläisten viettävän naistenpäivää. Eräs heistä mainitsee kyseisen juhlan venäläisille suureksi ja kertoo kuulleensa, että Venäjällä on tuolloin vapaapäivä. Toinen heistä sanoo taas, että naisia ja tyttöjä huomioidaan kyseisenä päivänä yleensä kukkia tuomalla. Sama henkilö kertoo venäläisten joulun ajoittuvan uuden vuoden jälkeen ja että ortodoksinen pääsiäisperinne on kristittyjen vastaavaa runsaampi. Myös eräs muu viidestä haastateltavasta mainitsee venäläisten pääsiäisen ja ilmaisee tietävänsä, että joulun on venäläisillä vähän eri aikaan.

Päiväkodissa on käytössä erilaisia tapoja hankkia tietoa eri kulttuureiden juhlista. Tiedonsaamistavat eivät ole samanlaisia jokaisessa ryhmässä. Kahdessa päiväkodin ryhmistä käytetään eri kulttuureiden juhliin liittyen vain yhtä tiedonsaamistapaa. Eniten tiedonsaamistapoja on ryhmässä, jossa niitä käytetään viittä erilaista. Yhtäkään tie-

donsaamistavoiltaan täysin identtistä ryhmää ei päiväkodissa ole haastattelujen kautta saatujen tulosten perusteella.

Taulukko 2. Tämänhetkiset tiedonsaamistavat eri kulttuureiden juhlista ja päiväkotiryhmien lukumäärä, joissa kyseistä tiedonsaamistapaa käytetään.

Tiedonsaamistapa	Päiväkotiryhmät
Internet	3
Lapset	3
Vanhemmat	2
Työkaverit	2
Kirjat	2
Ulkopuolinen taho	1

Yllä olevasta taulukosta ilmenevät ne tiedonsaamistavat, joita haastateltavat ovat maininneet eri kulttuureiden juhliin liittyen. Erilaisia tiedonsaamistapoja on käytössä yhteensä kuusi. Taulukon kautta selviää, että päiväkodin eri ryhmissä eniten hyödynnettyjä tiedonsaamistapoja ovat aihetta koskeva internetin käyttö ja lasten kertomukset.

H3: Mutta et tietenkin netistä jotain joskus napataan, jos on jotain...

H1: Lapset kertoo niistä juhlista ... et lapset ite kertoo seuraavana päivänä aika paljon...

Näitä edellä mainittuja tiedonsaamistapoja käytetään molempia kolmessa ryhmässä päiväkodilla. Tietoa eri kulttuureiden juhlista päiväkodin varhaiskasvattajat saavat myös vanhempien, työkavereiden ja kirjojen kautta, joista jokaista hyödynnetään joissakin kahdessa päiväkodin ryhmistä. Ulkopuolisella taholla kuvataan haastateltavan omaa, henkilökohtaista lähipiiriä. Tätä tiedonsaamistapaa käytetään saadun tuloksen mukaan ainoastaan yhdessä päiväkodin ryhmistä. Emme ole nostaneet tiedonsaamistavaksi juhlista johtuvia lasten poissaoloja, sillä ne eivät näkemyksemme mukaan lisää tietämystä mistään juhlasta. Näemme ne enemmin juhlan ja sen ajankohdan näyttäytymistapoina päiväkodissa. Haastateltavista osa toteaa, että Id-juhlan aikaan lapset ovat poissa päiväkodista.

6.2 Perheiden suhtautuminen juhliin

Eräs haastateltavista tuo ilmi, että vanhemmat kyselevät juhlista. Hän myös toteaa, että vanhemmille tiedotetaan tulossa olevista juhlista. Kuitenkaan vanhemmat tai lapset eivät hänen mukaansa juuri tuo esiin ehdotuksia juhliin liittyen. Eräs toinen haastateltavista taas pohtii sitä, kuinka paljon perheet haluavat avata omaan kulttuuriinsa sisältyviä asioita. Perheet saattavat hänen mukaansa haluta pitää ne omana tietonaan eivätkä jakaa niitä ulkopuolisille. Samainen haastateltava kertoo vanhempien joskus tuovan ilmi, että heillä on huomenna juhla, jonka vuoksi lapsi ei tule päiväkotiin. Kuitenkin monesti vanhemmat toteavat vain huomenna olevan vapaapäivä. Yhden haastateltavan mukaan äidit tai isät ovat jonakin vuonna tulleet päiväkodille kertomaan omaan kulttuuriinsa kuuluvista juhlista tai tavoista viettää niitä. Ainakaan tänä vuonna tällaista ei silti ole vanhempien taholta ollut. Ylipäättänsä vanhempien aktiivisuudesta kertoo se, että varhaiskasvattajat sanovat, että vanhempien puolelta esimerkiksi vanhempainiltoihin osallistuminen on todella vähäistä.

Yksi haastateltavista tuo esiin jokaisen perheen olevan erilainen. Osa on tiukempia omasta kulttuuristaan ja uskonnostaan ja niihin liittyvistä rajoituksista kuin toiset. Tämän vuoksi jokaiselta perheeltä tulee kysyä erikseen huomioon otettavista asioista toiminnassa. Haastatteluaineistosta selviää myös erään toisen haastateltavan toteavan, että jokaisessa perheessä on omat tapansa toimia. Niihin liittyviä toivomuksia päiväkodissa pyritään kartoittamaan ja kunnioittamaan. Esimerkiksi Jehovan todistaja lapsen syntymäpäiviä ei päiväkodissa näin ollen vietetty. Samainen haastateltava mainitsee, että eri uskonnoilta kysytään askarteluihin ja lauluihin osallistumisesta. Lisäksi hän kertoo, että jo perustietolomakkeen kautta saadaan tietää, saako lapsi osallistua kirkossa käynteihin vai ei. Myös toinen haastateltava tuo esiin vanhemmilta tulleiden toimintaa koskevien rajoitusten liittyvän monesti kirkossa käynteihin. Tämän lisäksi myös askarteluja koskevia rajoituksia esiintyy. Niistä mainitsevat jollakin tasolla kaikki haastateltavista. Nämä askarteluun liittyvät rajoitukset koskevat haastateltavien kertoman perusteella joulu- ja pääsiäisaskarteluja, kuten tonttujen tekemistä tai pääsiäismunien väritystä. Haastateltavat pohtivat syitä perheiden antamiin rajoituksiin.

H4: ...mitään joulujuttuja ei saa tehdä, et mitään tonttuja tai sellasia, et vaikka se ei oo uskonto mutku se koetaan ehkä kuitenkin suomalaiseseen uskontoon kuuluvaksi.

H2: Että ehkä myös vanhemmilla se, että he ei tiä tarkalleen sitä, että mitkä liittyy uskontoon ni sitte saatetaan rajottaa kaikki saman tien...

Juhliin liittyviä toiveita vanhemmat eivät haastateltavien mukaan juurikaan tuo esille. Eräs haastatelluista varhaiskasvattajista kokee perheiden toivovan, että lapset oppivat suomalaiseen kulttuuriin. Tämän vuoksi he eivät haastateltavan mukaan mahdollisesti tuo niinkään omaa kulttuuriaan esiin.

Vanhemmat ovat tyytyväisiä päiväkodissa vietettäviin juhliin. He eivät ole kyseenalaiseita, miksei päiväkodissa juhlita tätä ja tätä juhlaa, jota he itse juhlivat. Näin ainakin erään haastateltavan mukaan. Toinenkin haastateltava toteaa, että vanhemmat ovat päiväkodin juhliin liittyen olleet tyytyväisiä ja onnellisia. Näin on esimerkiksi silloin, kun he näkevät oman lapsensa esiintymässä. Se, että joulujuhla on järjestetty talvipolkuna, on saanut hyvää palautetta yhden haastatellun varhaiskasvattajan kertomana. Samainen kasvattaja toteaa kysyneensä eräältä vanhemmalta, näkeekö tämä päiväkodin joulun liian näkyvänä. Saatu vastaus oli ollut kielteinen.

6.3 Eri kulttuureiden juhlien huomioiminen toiminnassa

Haastatteluista käy ilmi, että eniten päiväkodin toiminnassa huomioidaan suomalaisen kulttuurin juhlia.

H2: Suomen. Et suomalainen kulttuuri on nytte meillä ollu sitte pinnalla ja sen mukaan menee nää juhlat ja muut...

Eräs haastateltavista myös toteaa, että vain suomalaisen kulttuurin juhlia huomioidaan, ainakin heidän ryhmänsä toiminnassa. Haastateltavat mainitsevat myös, että kristinuskon, islaminuskon ja venäläisen kulttuurin juhlat ovat jossain määrin tulleet käsitellyiksi lastenkin kanssa.

Erilaisia juhlia päiväkodin toiminnassa huomioidaan muun muassa askartelujen, musiikin, koristelujen ja kirjallisuuden kautta. Lisäksi myös itse juhlan, kuten kevät- tai joulujuhlan järjestäminen ja juhliminen on yksi toiminnassa käytetty juhlien huomioimistapa. Eräs haastateltava tuo ilmi, että esimerkiksi vapun tai ystävänpäivän aikaan lasten pukeutumisessa saattaa näkyä kyseinen juhla, koska lapset ovat saaneet laittaa juhla-meikkoja tai muuten vain hienompia vaatteita päällensä. Yhdeksi huomioimistavaksi nähdään myös kirkossa käynnit pääsiäisen ja joulun aikaan. Kirkossa käynteihin osallistuvat vain ne lapset, joilla on siihen vanhemmilta lupa. Jokainen haastateltavista mainitsee joulun vieton näkyvän heidän päiväkodin toiminnassa ja muutamat haastatel-

tavista kertovat siihen liittyvän etenkin askartelua ja joululaulujen laulamista. Yhden haastateltavan mukaan joulu on myös päiväkodin näkyvin juhla.

H1: ...et meillä tietysti tääl meidän päiväkodissa joulun vietto näkyy koko kuukauden eli tulee koristeita ja muita, et se on ehkä se näkyvin täällä...

H3: ...laulellaan koko joulukuu ehkä joululauluja...

Muiden kulttuureiden juhlien huomioimista päiväkodin toiminnassa ei vielä hirveästi ole. Haastatteluista käy kuitenkin ilmi, että varhaiskasvattajat keskustelevat lasten kanssa juhliin liittyvistä asioista, jos lapset niin tahtovat. Kuitenkin joulua on saatettu käydä läpi myös muiden kulttuureiden osalta esimerkiksi keskustelemalla.

H4: ...meillä ei ole niitä pahemmin huomioitu muuta ku mitä lapset tuo ilmi.

H5: ...erilaisia joulunviettotapoja joskus kysellään vaikka aamupiirissä...

H3: ...kerrottu omassa ryhmässä, et miten sitä (joulua) voi viettää tai ollaan viettämättä...

Haastateltavat tuovat ilmi oman tuntemuksen siitä, että eri kulttuureiden juhlista tiedetään hyvin vähän ja siihen kaivattaisiin myös parempaa tietämystä.

H2: ...huomas sen, että kuinka vähän ollaan paneuduttu tähän asiaan.

Lisäksi eräs haastateltavista toteaa, että itsellä tulisi olla parempi tietämys asiasta ennen kuin on mahdollista alkaa opettamaan sitä myös lapsille. Osa varhaiskasvattajista on sitä mieltä, että heillä olisi kuitenkin mahdollisuuksia huomioida paremmin muidenkin kulttuureiden juhlia, jos aihe valittaisiin esimerkiksi toimintakauden teemaksi. Aihe koettiin myös kivaksi ja mielenkiintoiseksi.

Haastatteluista käy ilmi, että päiväkodin varhaiskasvattajat kokevat muiden kulttuureiden juhlien huomioimisen tärkeäksi asiaksi ja ovat sitä mieltä, että erilaisuus ja eri perhekulttuurit tulee ammattilaisina hyväksyä. Myös suvaitsevaisuuden katsottiin lisääntyvän tietämyksen mukana ja eräs haastateltava toteaaakin, ettei toiseen kulttuuriin tutustuminen väheksy omaa kulttuuria millään lailla.

H3: ...se ei oo siitä omasta pois, jos me opetetaan tai kerrotaan jostain asiasta...

H5: Et mitä enempi tietää jostain vieraasta asiasta niin sitä vähemmän pelottavalta se tuntuu.

Eräs varhaiskasvattajista kokee juhlien läpi käymisen ja kalenterin mukaan elämisen myös ehkä hieman kuormittavana. Toinen haastateltava taas kokee juhlimisen ja juhlien huomioimisen päiväkodin toiminnassa pelkästään mukavana toimintana, joka on heillä hallussa, ainakin suomalaisen kulttuurin juhlien osalta. Yksi haastateltavista arvelee myös juhlien olevan se helpoin tapa tuoda erilaisia kulttuureita esille.

H5: ...tietysti juhlat on aina helpoin asia esitellä kulttuuria lapselle.

Haastateltavat tuovat ilmi yhtenä juhlien huomioimisen kehittämiskohteena vanhempien kanssa käytävän yhteistyön parantamisen. Varhaiskasvattajat kokevat, että juuri vanhemmilta saisi parhaiten tietoa heidän kulttuureidensa juhlista ja juhlien viettotavoista. Vanhempien koettiin olevan arvokkaassa asemassa siinä, että he voisivat tulla kertomaan päiväkotiin omista kulttuureistaan ja juhlistaan. Tämän katsottiin kehittävän juhlien parempaa huomioimista päiväkodin toiminnassa.

H2: ...et he (vanhemmat) tavallaan kertos ne, mitkä heille on ne tärkeimmät liittyen niihin juhliin.

Haastateltavat tuovat keskustelussa ilmi, että oman tiimin kanssa voisi kehittää kulttuurien juhlien tuntemusta ja siihen liittyvää toimintaa ainakin oman ryhmän osalta. Eräs varhaiskasvattaja tuo ilmi myös mahdollisuuden ottaa eri kulttuurien juhlat puheeksi jo syksyllä varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluissa. Hyvänä kehittämisideana mainitaan myös kalenteri, jossa näkyisi muidenkin kulttuurien juhlat. Eräs haastateltavista arvelee tämän helpottavan etenkin eri kulttuurien juhlien parempaa muistamista ja jopa huomioimista.

H4: ...se ois järkevää, hieno juttu ku olis tämmönen kulttuurikalenteri, mikä ois joka ryhmässä ja vois aina sanoa siitä, että nyt tänään on tämä juhla ja niinku tässä perheessä on tärkeenä.

Eräs haastateltavista toivoo, että joskus tulevaisuudessa heidän päiväkodissaan saataisiin jonkinlainen kansainvälinen juhla järjestettyä. Hän tuo myös ilmi, että lasten perheiltä olisi mukavaa saada tietää, miten he erilaisia juhlia juhlivat, ovatko syntymäpäiväjuhlat millaiset tai miten esimerkiksi uusi vuosi vaihdetaan. Toinen haastateltava on myös sitä mieltä, ettei vaatisi paljoa ottaa selvää esimerkiksi netistä tai vanhemmilta eri kulttuurien juhlista.

H5: Ois aikaa, kun siitä päätettäis, et se olis sellanen yhteinen homma...

Juhlan huomioon ottamiseen vain vaadittaisiin hieman aikaa ja päättäväisyyttä.

6.4 Juhlat ja tehdyt ratkaisut

Haastatteluista käy ilmi, että päiväkodissa juhlitaan ja huomioidaan paljon eri juhlia suomalaiseen kulttuuriin perustuen. Haastateltavat kertovat, että päiväkodin juhlissa eivät sekoitu eri kulttuureiden piirteet. Jokainen haastateltavista mainitsee ainakin joulun, pääsiäisen ja vapun olevan sellaisia juhlia, jotka näkyvät päiväkodin toiminnassa ja niitä mahdollisesti myös juhlitaan. Itsenäisyyspäivä, juhannus, naistenpäivä, aprillipäivä, kevätjuhla, isän- ja äitienpäivä, kevätpäivän tasaus, ystävänpäivä sekä lasten syntymäpäivät ovat myös sellaisia juhlia, joita päiväkodissa huomioidaan tai on aikaisempina vuosina huomioitu. Kaikki haastateltavat tuovat esille myös päiväkodin oman syksyllä järjestettävän kansainvälisyysviikon, YK-päivän aikaan, jonka päätteeksi on järjestetty joskus juhlakin. Eräs haastateltavista tuo ilmi myös sen, että päiväkodin toiminnassa huomioidaan melkein kaikki suomalaisen kalenterivuoden juhlat, ihan pienempiä liputuspäiviä huomioon ottamatta. Kevätjuhlaa, joulua ja YK:n päivää päiväkodissa on juhlittu yhdessä, muita juhlia hieman vaihdellen joko yhdessä tai oman ryhmän kesken.

H2: YK:n päivänä, se on varmaan semmonen yhteinen päiväkodin juhla...

Haastateltavat kertovat juhlien huomioimisen ja juhlimisen määräytyvän pitkälti kalenterin sekä yhdessä syksyllä mietityn rungon mukaan. Eräs haastateltavista kertoo, että päiväkodissa päätetään jo syksyn alussa ne juhlat, joita yhdessä vietetään. Hän mainitsee myös, että ryhmä saa lisäksi itse valita toimintaansa lisää juhlia, mitä huomioida. Eräs toinen haastateltavista tuo ilmi ajatuksensa siitä, että lapsille kuuluukin opettaa tiettyjä juhlia.

H1: Eli se runko tehdään aina syksyn koko talon suunnitteluillassa, et mitä juhlia tulee, ja sitte yleensä meil on muutamat koko talon yhteiset juhlat ja sit jokainen ryhmä saa päättää itse, miten mitäkin vietetään eli meil on sillä tavalla vapaat kädet.

H2: Mä oon ainaki ajatellu, että se on yhteinen se linja, että on ne tietyt juhlat mitä kuuluu juhlia ja kuuluu opettaa lapsille...

Joulua päiväkodissa on huomioitu muutaman vuoden ajan talvipolun muodossa. Perinteistä joulujuhlaa toiminnassa ei ole pariin vuoteen ollut. Tätä eräs varhaiskasvattaja perustele sillä, että näin kaikki päiväkodin lapset ja heidän perheensä pystyvät osallistumaan juhlaan. Haastatteluista käy ilmi, että itse päiväkodin arjen sujuminen, kuten suomen kielen opetteleminen, käytännön asioiden oppiminen ja muut teemat, kuten

liikunta, johon tällä hetkellä on panostettu, vievät paljon aikaa ja energiaa, eikä välttämättä itse juhlapuoleen ole ehditty vielä syventyä.

H5: ...meil on aikalaila menny arki ihan sen lapsiryhmän pyörittämiseen, et hirveen vähän on mitään muutakaan sellasta ns. ylimäärästä tehty koko vuonna...

H4: Ei vaan ehkä rahkeet riitä ihan kaikkeen.

Eräs haastateltava myös arvelee päiväkodin kannalta olevan helpointa huomioida vain suomalaiseen kulttuuriin liittyviä juhlia, sillä muita kulttuureita esiintyy päiväkodissa niin paljon. Toinen haastateltavista taas perustelee muiden kulttuureiden juhlien huomioidamisen vähyyttä sillä, että hän arvelee myös vanhempien toivovan lastensa oppivan suomen kielen ja integroituvan näin suomalaisen kulttuuriin paremmin.

H4: ...kun on niin monta kulttuuria ni sit onki päädytty siihen suomalaisuuteen. Et tää on se sulatusuuni se suomalaisuus.

Haastateltavat mainitsevat, että heidän päiväkotinsa kevätjuhlassa lauletaan suvivorrestä ainakin 1. ja 2. säkeistö. Eräs haastateltavista kokee sen myös hyvin vahvana perinteenä, joka kuuluu kevätjuhlaan ja kesään.

H1: Et se on jotenkin niin voimakkaasti se kesän alotus.

Juhliala huomioitaessa päiväkodissa järjestetään tarvittaessa lapsille vaihtoehtoistoimintaa, jos he eivät saa esimerkiksi uskonnollisista tai vakaumuksellisista syistä osallistua seurakunnan toimintaan tai tiettyihin askarteluihin. Eräs haastateltava kuitenkin toteaa, että päiväkodissa on pyritty siihen, että lasta ei tarvitse poistaa muun lapsiryhmän luota, vaan hän on saanut esimerkiksi askarrella jotain muuta, kuitenkin niin, että tämänkin lapsen kohdalla kädentaitojen harjoittelu toteutuu.

7 Johtopäätökset

Juhlaperinteet ovat monikulttuurisuuskasvatuksen yksi merkittävistä osa-alueista (Halme – Vataja 2011: 47). Se, että päiväkodissa vietetään arjen katkaisevia juhliala, mahdollistaa lapselle elämysten kokemisen. Juhlien kautta lapsi saa myös tietoa kulttuuriperinteistä. (Kuusisto 2009: 14; Kuusisto 2010: 52–53.) Tuloksista ilmenee, että yhteistyöpäiväkodissa huomioidaan pääasiallisesti vain suomalaisen kulttuurin juhliala, vaikka

kulttuuritaustoja päiväkodissa esiintyy yhteensä jopa 23 erilaista. Näin toimimalla päiväkodissa mahdollistetaan lapsille elämysten kokeminen oikeastaan vain suomalaiseseen kulttuuriin kuuluvien juhlien parissa ja välitetään tietoa ennen kaikkea suomalaisesta kulttuuriperinteestä muiden jäädessä niukemmalle tai lähes olemattomalle huomiolle. Suomalaiseen kulttuuriin kuuluvien juhlien huomioimisessa päiväkodissa toimitaan tulosten perusteella mallikkaasti ja vahvistetaan tällöin lasten suomalaista kulttuuri-identiteettiä.

Maassamme kasvatustoiminnan pohjana on suomalainen juhlakalenteri perinteiseen (Kuusisto 2010: 52). Myös tutkielman tulokset osoittavat, että päiväkodin juhliin liittyvä toiminta rakentuu pitkälti suomalaisen kalenterivuoden ympärille. Tämän perusteella päiväkodissa halutaan tutustuttaa lapsia tunnettuun suomalaiseen juhlaperinteeseen.

Yhtenä varhaiskasvatuksen päämääränä on, että lapsi suhtautuu myönteisesti niin itseensä kuin toisiin ihmisiin ja erilaisiin kulttuureihin. Niille lapsille, jotka edustavat kulttuurivähemmistöä, on taattava mahdollisuus kasvaa niin heidän oman kulttuuripiirinsä kuin suomalaisenkin yhteiskunnan jäseniksi. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005: 13, 39.) Tulokset osoittavat, että päiväkodissa mahdollistetaan juhlien kautta lapsille kasvu ja kehittyminen suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Kuitenkaan monen päiväkodissa esiintyvän eri kulttuurin kohdalla tilanne ei ole yhtä hyvä. Täten voi olla mahdollista, että joidenkin lasten on haastavampaa suhtautua myönteisesti itseensä. Vaarana on myös, että kaikkien lasten myönteinen suhtautuminen erilaisiin kulttuureihin ja ihmisiin vaikeutuu, kun niihin ei tutustuta paljon, ainakaan juhlien välityksellä.

On olennaista, että lapsille välittyy tunne siitä, että monet erilaiset kulttuuriperinnöt ovat meille kaikille rikkaus. Lisäksi on tärkeää, että jokainen lapsi saa kokemuksen siitä, että hänen perinteensä ovat merkittäviä ja että muutkin ihmiset hänen ympärillään ovat niistä kiinnostuneita. (Parland 2010: 6.) Tulosten mukaan pääsääntöisesti vain suomalaisen valtakulttuuriin kuuluvat lapset saavat kyseisessä päiväkodissa kokemuksia oman kulttuurinsa perinteiden merkittävydestä juhlien välityksellä. Näin ollen näitä kulttuuritaustoja edustavat lapset, joiden juhlia ja perinteitä ei päiväkodin toiminnassa huomioida, voivat kokea väheksymisen tunnetta omaa kulttuuriaan ja sen perinteitä kohtaan. Merkityksellistä lapsen identiteetin rakentumisessa on se, että hänen kulttuurinsa kuuluvia asioita arvostetaan ja ne näkyvät varhaiskasvatuksen arkipäivässä (Eerola-Pennanen 2011: 243). Ainakaan juhlien myötä lapsi ei saa kokemuksia omaan kulttuurinsa kuuluvien asioiden arvostamisesta, millä on merkitystä hänen oman kulttuuri-

identiteettinsä rakentumisessa. Tästä poikkeuksena päiväkodissa on kuitenkin yhteiskuntamme valtakulttuuri. Päiväkodin arjessa olisi hyvä näkyä juhlien muodossa vahvemmin eri kulttuurit.

Sosialisaation katsotaan olevan yksilön kehittymistä ympärillä olevan yhteiskunnan jäseneksi (Puolimatka 1999: 146). Tulosten perusteella tätä todella tuetaan päiväkodin toiminnassa juhlien avulla. Tämä siksi, että suomalaisessa päiväkodissa huomioidaan juuri suomalaisia juhlia eli edistetään kaikkien päiväkodin lasten sosialisatiota yhteiskuntaamme. Etnosentrismillä tarkoitetaan omaryhmäkeskeisyyttä. Sillä kuvataan käytännössä sitä, että usein tietty ihmisryhmä pitää omaa tyyppiänsä juuri sinä parhaana ja oikeana ja näin ollen myös suosii sitä. (Alho 1994: 71.) Tulokset ilmentävät kuitenkin myös sitä, että yhteistyökumppanipäiväkodissa menetellään melko etnosentrismiin suuntautuvalla tavalla, kun lähinnä ainoastaan suomalaisen kulttuurin juhlia huomioidaan. Tällä voi olla vaikutusta muun muassa lapsen identiteetin muodostumiseen. Tähän on osasyynä se, että kokemukset erilaisena olemisesta vaikuttavat väistämättä lapsen minäkuvaan (Rastas 2008: 248).

Monikulttuurisuuskasvatuksella tähdätään rasismien, diskriminaation, stereotyyppien ja ennakkoluulojen poistamiseen sekä suvaitsevaisuuden ja yhdenvertaisuuden lisäämiseen (Halme – Vataja 2011: 43). Tuloksista käy ilmi, että suvaitsevaisuuden nähdään lisääntyvän tiedon myötä. Pelkkä suvaitsevaisuus kasvatustotteessa ei kuitenkaan ole tarpeeksi (Kuusisto 2009: 12). Tämän vuoksi päiväkodissa tulee panostaa suvaitsevaisuuden ohella enemmän monikulttuurisuuskasvatukseen ja muiden kulttuureiden juhlien huomioimiseen.

8 Pohdinta

Opinnäytetyötä tehdessämme huomasimme, että eri kulttuureiden juhlista ei ole niin helppoa löytää tietoa kuin ensi istumalta ajattelimme. Tämän vuoksi pystymme käsittämään sen, ettei varhaiskasvattajien ole välttämättä niin helppoa löytää tällaista tietoa ja ylipäätänsä näin ollen huomioida eri kulttuureiden juhlia.

Eri kulttuureiden tuntemusta ei tulisi jättää yksin päiväkodin henkilökunnan vastuulle, vaan heille olisi hyvä voida tarjota esimerkiksi jonkinlaisia malleja liittyen eri kulttuureiden juhlien huomioimiseen. Ymmärrämme hyvin, etteivät päiväkodin kasvatushenki-

lökunnan resurssit todennäköisesti anna myöden niin, että jokaiseen kulttuuriin juhlineen voitaisiin perehtyä laajasti ja yksityiskohtaisesti. Monikulttuurisuus on ollut ja on edelleen kuitenkin niin kasvava ilmiö, että asiaa ei voida meistä jättää vähemmälle huomioimiselle ikään kuin ajelehtimaan vain omalla painollaan. Tavallaan jonkun pitäisikin ottaa siitä entistä vahvempi koppi.

Opinnäytetyöllemme on yhteiskunnallista tilausta, koska juhlien huomioimisen avulla eri kulttuuriperinteitä siirretään eteenpäin sekä tuetaan lasten kulttuuri-identiteetin kasvua. Erään haastateltavan mielipidettä mukaillen meistäkin juhlien huomioiminen päiväkodissa on yksi helpoimmista tavoista tutustuttaa lapsia erilaisten kulttuurien maailmaan. Tutkielmamme kehittämistehtäväksi nousi tuoda eri kulttuureiden juhlien huomioimista entistä näkyvämmäksi yhteistyöpäiväkodissa sekä tätä kautta mahdollisesti edesauttaa siellä jatkossa eri kulttuureiden juhlien nykyistä kattavampaa huomioimista.

Opinnäytetyön työstämisen yhteydessä meille on noussut jatkotutkimusideaksi selvittää perheiden näkemyksiä ja haluja heidän oman ja toisten kulttuureiden juhlien huomioimiseen päiväkodissa. Omassa opinnäytetyössämme kun perheiden puolesta puhuu kasvatushenkilökunta. Samalla vanhemmilta tai huoltajilta voitaisiin saada hyviä ideoita liittyen siihen, kuinka heidän lapsensa oma kulttuuri voitaisiin ottaa huomioon päiväkodissa esimerkiksi lapsen syntymäpäiviä yhdessä juhlistaessa. Syntymäpäivä on lapselle usein jo itsessään tärkeä ja odotettu merkkipäivä, joten sen viettämisen yhteyteen sopii varmasti hyvin lapsen oman kulttuurin huomioiminen. Tämä saattaa mahdollistaa lapselle sen, että kyseisestä hetkestä muodostuu hänelle entistäkin merkityksellisempi. Tämä siksi, että lapsi saa näin kokea ja tuntea omaa kulttuuriaan ympärillään tällaisena hetkenä, kun hän on se, jota juhlietaan. Tätä kautta on myös oiva tilaisuus tuoda kyseistä kulttuuria ilmi muille lapsille. Jatkotutkimusideaksi meillä nousi myös kartoittaa lasten omia mietteitä eri kulttuureiden juhlista ja niiden huomioimisesta päiväkodissa. Mikäli nimeämiämme jatkotutkimusideoita lähdetään toteuttamaan, tulee muistaa mahdolliset yhteisen kielen puuttumisen johdosta esiin nousevat haasteet. Opinnäytetyömme kanssa samantyyppisen tutkielman voisi mielestämme toteuttaa kenties myös koulu- maailmassa. Eräs jatkotutkimusidea on vielä lisäksi päiväkodin juhlien havainnoiminen. Tätä olimme pohtineet myös oman opinnäytetyömme kohdalla, mutta rajasimme sen lopulta kuitenkin tutkielmamme ulkopuolelle.

Varsinkin varhaiskasvatuksessa, jossa on kyse pienten lasten kasvun ja kehityksen tukemisesta, tulisi niin merkittävä asia kuin lapsen oma kulttuuri juhlineen nostaa tär-

keäksi asiaksi, koska se vaikuttaa omalta osaltaan niin vahvasti juuri lapsen kasvuun ja kehitykseen. Mielestämme ei ole oikein, että lasta kasvatetaan vain suomalaiseen kulttuuriin jättämällä hänen oma kulttuurinsa sivuun. Tämähän on tavallaan jo syrjimistä ja luo lapselle kuvan siitä, että hänen oma kulttuurinsa ei ole tärkeä. Näkemyksemme mukaan lapsesta saattaa tuntua jopa siltä, että hän joutuu piilottamaan sitä, riisumaan osan itsestään, koska hänen kulttuuriaan ei arvosteta ja hyväksytä. Tätä pieni lapsi ei kuitenkaan oletettavasti tietoisesti ymmärrä ja osaa tarvittaessa tuoda ilmi. Juuri sen takia varhaiskasvattajien ja päiväkotien päätöksillä vähemmistökulttuurin huomioimisen suhteen on valtava merkitys ja nämä vaikutukset saattavat kantaa lapsen mukana pitkälle aikuisuuteen saakka. Toki meistä on kuitenkin erittäin oleellista, että vähemmistö-kulttuuria edustaville lapsille opetetaan heidän oman kulttuurinsa tukemisen rinnalla myös suomalaista kulttuuria, koska he elävät yhteiskunnassamme. Yhtälailla koemme molemmat tärkeäksi senkin, että suomalaiseen valtakulttuuriin kuuluva lapsi saa pitää oman kulttuurinsa piirteistä kiinni ilman, että päiväkodista ja sen toiminnasta karsitaan liikaa siihen liittyviä piirteitä. Päiväkodeissa voidaan toki huomioida aina myös sellaisten kulttuureidenkin juhlia, jonka edustajia siellä ei ole.

Eri kulttuureiden ja niiden juhlien yhteensovittaminen ei varmasti ole aina helppoa ja yksinkertaista varsinkaan, jos eri kulttuuritaustoja esiintyy päiväkodissa runsaasti. Sen vuoksi onkin mielestämme erityisen merkittävää, että näiden asioiden äärelle todella pysähdytään ja niistä keskustellaan aktiivisesti koko päiväkotiyhteisön kesken. Reflektoiminen ja kriittinen ajattelu ovat keskeisillä sijoilla. Toimintatavat tulee tarvittaessa kyseenalaistaa ja asioita tulee mielestämme miettiä jokaisen päiväkodissa esiintyvän kulttuurin ja nimenomaan kyseistä kulttuuria edustavan lapsen kannalta. Näitä kulttuureihin ja juhliin liittyviä asioita ei saa pelätä kohdata ja käsitellä, vaikka haastavaa se varmasti onkin. Jokaisella kasvattajalla on nimittäin velvollisuus tähän, sekä pyrkiä parempaan kulttuureiden väliseen huomioimiseen.

Koemme molemmat oppineemme tämän harjoitustyön tekemisen kautta muun muassa haastattelutilanteiden suunnittelemisesta ja toteuttamisesta, opinnäytetyön raportoinnista, tulosten tulkitsemisesta sekä itsenäisen prosessin eteenpäin viemisestä. Omasta mielestämme onnistuimmekin opinnäytetyön tekemisessä, sillä olemme tyytyväisiä lopputulokseen. Molemmille opinnäytetyö oli ensimmäinen luokkaansa eikä meillä ollut aiempaa kokemusta myöskään esimerkiksi varsinaisesta haastattelemisesta.

Yhteistyömme ja toimintatapamme eivät aina menneet täysin yhteen, mutta selvitimme haasteet ja yritimme parhaamme aikataulujen, oman jaksamisemme ja muiden olosuhdetekijöiden puitteissa. Tulemme molemmat toimimaan myöhemmin lastentarhanopettajan tehtävissä, jolloin tämän opinnäytetyön tekemisen kautta saadusta monikulttuurisuutta koskevasta lisääntyneestä tietämyksestä on hyötyä. Opinnäytetyötä tehdesämme olemme pyrkineet toimimaan eettisesti. Tämä näkyy muun muassa hyväksytyin tutkimusluvan hakemisena ajoissa, vapaaehtoisena haastatteluun osallistumisena, kirjallisten lupien pyytämisenä haastateltavilta sekä niin päiväkodin kuin haastateltavienkin yksityisyyden säilymisen varmistamisena.

Haastattelujen kautta saatua aineistoa käsitelimme opinnäytetyössä faktatietona, vaikka ymmärrämme ihmisten luonnollisen tarpeen esiintyä edukseen ja vastata mahdollisesti sellaisella tavalla, jonka he uskovat miellyttävän haastattelijaa. Lähteinä työsamme on käytetty hieman vanhempiaakin lähteitä, mutta näemme tämän perustelluksi aiheen liittyessä kulttuureihin. Harmillista on, että opinnäytetyössämme ei ollut mahdollista peilata saatuja tuloksia aiempiin tutkimustuloksiin, sillä tällaisia ei tietämämme mukaan ole saatavilla ainakaan suoranaisesti tutkielmamme aiheeseen liittyen.

Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen tulemme lähettämään sen Varhaiskasvatusvirastolle sekä toimittamaan sen sovitusti myös yhteistyökumppanipäiväkodille. Erään haastatellun varhaiskasvattajan idean mukaisesti se voitaisiin laittaa päiväkodilla heidän perehdytyskansioonsa, joka toimii hänen mukaansa työkaluna myös nykyisille työntekijöille, ei ainoastaan uusille. Kehitettävien asioiden kanssa päiväkodin varhaiskasvattajien tulee meistä edetä päättäväisesti, mutta ei kuitenkaan liian suurin ja uuvuttavin harppauksin. Sopivassa tahdissa voitaisiinkin päiväkodissa alkaa silti huomioimaan nykyistä enemmän eri kulttuureiden juhlia. Tällöin päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmassa ilmaistu eri kulttuureihin tutustuminen esimerkiksi juhlien kautta toteutuisi meistä kattavammin. Tällä hetkellä tuossa varhaiskasvatussuunnitelmassa tärkeäksi nostettu lapsen suomalaiseen kulttuuriin tutustuminen on mielestämme se, joka päiväkodissa ennen kaikkea näkyy. Se, että tässä päiväkodissa kiinnitetään kaikista eniten huomiota juuri valtakulttuurin juhliin, on näkemyksemme mukaan kuitenkin luonnollista ja todennäköisesti myös melko yleistä suomalaisissa päiväkodeissa. Tämän tutkielman kautta saatuja tuloksia ei silti ole mahdollista yleistää koskemaan muita päiväkoteja.

Aiheena eri kulttuureiden juhlien huomioiminen päiväkodissa on ollut meistä alusta lähtien todella mielenkiintoinen, koska meille itsellemmekin on niin tärkeää saada to-

teuttaa omaan kulttuuriin kuuluvia perinteitämme, joista juhlat muodostavat yhden merkittävän osan. Tiedämme kuitenkin sen, että juhlien huomioiminen on vain yksi lapsen kulttuuri-identiteetin muotoutumiseen vaikuttavista asioista. Tämä koko opinnäytetyö tehtiin, jotta saisimme vastauksen asettamaamme tutkimuskysymykseen eli siihen, miten monikulttuurisessa päiväkodissa mahdollistetaan eri kulttuuritaustaisten lasten kulttuuri-identiteetin kasvua erilaisten juhlien kautta. Tähän liittyen halusimme selvittää, mitä eri kulttuureja päiväkodissa esiintyy ja miten näiden kulttuureiden juhlat ja juhlapyhät ilmenevät päiväkodissa. Samaten halusimme myös saada tietää siitä, mitä ratkaisuja kulttuureiden näkökulmasta käsin on tehty juhliin liittyen ja miten tehtyjä valintoja perustellaan. Valmiissa tutkielmassamme olemme saaneet tietoa näihin haluamiimme ja tavoittelemiimme asioihin, kuten lähtökohtana koko työssä olikin. Näkemyksemme mukaan opinnäytetyömme tuottaa kokonaisuutena yhteistyöpäiväkodin osalta vastauksen asetettuun tutkimuskysymykseen. Yksinkertaistettuna tämä vastaus on mielestämme se, että päiväkodissa mahdollistaan nimenomaan juhlista puhuttaessa eri kulttuuritaustaisten lasten kulttuuri-identiteetin kasvua huomioimalla lähinnä suomalaiseen kulttuurin kuuluvia juhlia muun muassa itse juhlimisen, musiikin, askartelun ja kirjallisuuden kautta. Näin ollen päiväkodissa ohjataan kaikkia lapsia ennen kaikkea suomalaista kulttuuri-identiteettiä kohti edesauttaen juuri sen vahvistumista juhlien ollessa kyseessä.

Lähteet

Abdelhamid, Pirkko – Juntunen, Anitta – Koskinen, Liisa 2010. Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki: WSOYpro.

Alho, Olli 1994. Kulttuuristen erityispiireteiden syntyminen. Teoksessa Alho, Olli – Lehtonen, Jaakko – Raunio, Aino – Virtanen, Matti (toim.): Ihminen ja kulttuuri. Suomalainen kansainvälistyvässä maailmassa. Helsinki: Fintra. 67–104.

Alitolppa-Niitamo, Anne 1994. Kun kulttuurit kohtaavat. Matkaopas maahanmuuttajan kohtaamiseen ja kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen. Suomen mielenterveysseura. Sairaanhoitajien koulutussäätiö.

Banks, James A. 2008. An introduction to multicultural education. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.

Durand, Tina M. 2010. Celebrating diversity in early care and education settings: moving beyond the margins. *Early Child Development and Care*. Vol. 180, No. 7, August 2010. 835–848.

Eerola-Pennanen, Paula 2011. Monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Hujala, Eeva – Turja, Leena (toim.): Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-Kustannus. 233–245.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. Verkkodokumentti. <http://www.oph.fi/download/131115_Esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2010.pdf>. Luettu 2.12.2013.

Grönros, Eija-Riitta – Haapanen, Minna – Heinonen, Tarja Riitta – Joki, Leena – Nuutinen, Liisa – Vilkkamaa-Viitala Marjatta 2006. Kielitoimiston sanakirja. 3. osa. S–Ö. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

Hall, Stuart 2003. Kulttuuri, paikka, identiteetti. Teoksessa Lehtonen, Mikko – Löytty, Olli (toim.): Erilaisuus. Tampere: Vastapaino. 85–128.

Halme, Katjamaria – Vataja, Anita 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.

Helsingin Sanomat 2014a. Opetushallitus: Suvivirren laulaminen toivottavaa – ”Kyse on perinteestä”. Verkkodokumentti. <<http://www.hs.fi/kotimaa/Opetushallitus+Suvivirren+laulaminen+toivottavaa++Kyse+on+perinteest%C3%A4/a1401326439071?ref=hs-art-new-1>>. Luettu 10.8.2014.

Helsingin Sanomat 2014b. Apulaisoikeuskansleri: Uskonnolliset tilaisuudet pois kouluista. Verkkodokumentti.
<<http://www.hs.fi/kotimaa/Apulaisoikeuskansleri+Uskonnolliset+tilaisuudet+pois+kouluista/a1395629878403>>. Luettu 10.8.2014.

Hirsjärvi, Sirkka – Hurme, Helena 2008. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Järventie, Irmeli 2008. Päivänsäde vai menninkäinen? Identiteettien kasvattaminen eriarvoisuuden puutarhoissa. Teoksessa Lahikainen, Anja Riitta – Punamäki, Raija-Leena – Tamminen, Tuula (toim.): Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY. 209–232.

Kaikkonen, Pauli 2004. Vierauden keskellä. Vierauden, monikulttuurisuuden ja kulttuurienvälisen kasvatuksen aineksia. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Karjalainen, Sirpa 1998. Juhlan aika. Suomalaisia vuotuisperinteitä. Helsinki: WSOY.

Keltikangas-Järvinen, Liisa 2002. Hyvä itsetunto. Helsinki: WSOY.

Kivijärvi, Taru 2011. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa Hujala, Eeva – Turja, Leena (toim.): Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus. 246–259.

Koivunen, Hannele – Marsio, Leena 2006. Reilu kulttuuri? Kulttuuripolitiikan eettinen ulottuvuus ja kulttuuriset oikeudet. Opetusministeriön julkaisuja 2006:50.

Koppinen, Marja-Leena – Pollari, Jorma 2011. Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Kuusisto, Arniika 2009. Homma hanskassa! Päiväkodin monimuotoisuus rikkautena. Oppaita ja työkirjoja 2009:3. Mucca. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto.

Kuusisto, Arniika 2010. Kulttuurillinen, kielellinen ja katsomuksellinen monimuotoisuus päiväkodissa: haasteita ja mahdollisuuksia. Tutkimuksia 2010:3. Mucca. Helsingin kaupungin sosiaalivirasto.

Kärjä, Päivi – Seljavaara, Anu (toim.) 2005. Juhlat alkakoon. Vuotuisia tapoja ja perinteitä. Helsinki: WSOY.

Lahikainen, Anja Riitta – Punamäki, Raija-Leena – Tamminen, Tuula 2008. Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY.

Laki lasten päivähoitosta 36/1973. Annettu Helsingissä 19.1.1973.

Lempiäinen, Pentti 2008. Pyhät ajat. Helsinki: Kirjapaja.

Liebkind, Karmela 1988. Me ja muukalaiset – ryhmäraajat ihmisten suhteissa. Helsinki: Gaudeamus.

Luoma, Ilona – Mäntymaa, Mirjami – Puura, Kaija – Tamminen, Tuula 2008. Geenit ja kulttuuri lapsen kasvun lähtökohtana. Teoksessa Lahikainen, Anja Riitta – Punamäki, Raija-Leena – Tamminen, Tuula (toim.): Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY. 85–97.

Mäkinen, Marita 2011. Minä olen ja kuulun! Lapsen identiteetin tukeminen. Teoksessa Hujala, Eeva – Turja, Leena (toim.): Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus. 95–108.

Nurmi, Timo 1998. Uusi suomen kielen sanakirja. Helsinki: Gummerus.

Paavola, Heini – Talib Mirja-Tytti 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Jyväskylä: PS-kustannus.

Paavola, Heini 2007. Monikulttuurisuuskasvatus päiväkodin monikulttuurisessa esiopetusryhmässä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Soveltavan kasvatustieteen laitos.

Parland, Milena 2010. Juhlitaan yhdessä! Monikulttuurisia juhlia koulussa. Uotila, Elina (suom.). Latvia: Livonia Print.

Puolimatka, Tapio 1999. Kasvatuksen mahdollisuudet ja rajat. Minuuden rakentamisen filosofia. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Puolimatka, Tapio 2005. Monikulttuurinen kasvatus, arvot ja tiedollinen eksklusivismi. Teoksessa Hilska, Päivi – Kallioniemi, Arto – Luodeslampi, Juha (toim.): Uskontokasvatus monikulttuurisessa maailmassa. Helsinki: Kirjapaja. 79–102.

Rastas, Anna 2008. Kuinka rasismi värittää kulttuuria ja identiteettejä? Teoksessa Lahikainen, Anja Riitta – Punamäki, Raija-Leena – Tamminen, Tuula (toim.): Kulttuuri lapsen kasvattajana. Helsinki: WSOY. 246–265.

Robson, Colin 2002. Real world research: a resource for social scientists and practitioner-researchers. Second edition. Oxford, UK: Blackwell.

Ruusuvuori, Johanna 2010. Litteroijan muistilista. Teoksessa Hyvärinen, Matti – Nikander, Pirjo – Ruusuvuori, Johanna (toim.): Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino. 424–431.

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.

Saukkonen, Pasi 2013. Erilaisuuksien Suomi. Vähemmistö- ja kotouttamispolitiikan vaihtoehdot. Helsinki: Gaudeamus.

Suomen perustuslaki 731/1999. Annettu Helsingissä 11.6.1999.

Talib, Mirja – Löfström, Jan – Meri, Matti 2004. Kulttuurit ja koulu. Avaimia opettajille. Helsinki: WSOY.

Tutkitun päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelma 2012. Opinnäytetyön tekijöiden hallussa.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005. Oppaita 56. Helsinki: Stakes, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.

Vilkama, Katja 2011. Yhteinen kaupunki, eriytyvät kaupunginosat? Kantaväestön ja maahanmuuttajataustaisten asukkaiden alueellinen eriytyminen ja muuttoliike pääkaupunkiseudulla. Tutkimuksia 2011:2. Helsingin kaupungin tietokeskus. Verkkodokumentti. <<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/28183/yhteinen.pdf?sequence=1>>. Luettu 20.8.2014.

Yhdenvertaisuuslaki 21/2004. Annettu Helsingissä 20.1.2004.

Yle Uutiset 2014. Oikeusministeri: Suvivirttä ei tule unohtaa tai piilottaa. Verkkodokumentti. Päivitetty 29.3.2014. <http://yle.fi/uutiset/oikeusministeri_suvivirtta_ei_tule_unohtaa_tai_piilottaa/7163021>. Luettu 10.8.2014.

Yleissopimus lapsen oikeuksista n.d. Unicef. Verkkodokumentti. <<https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>>. Luettu 17.7.2014.

Teemahaastattelurunko

Kulttuurit ja niiden juhlat

1. Eri kulttuuritaustojen ilmeneminen ja tunteminen
 - lasten kulttuuritaustat
 - eri kulttuureiden juhlien tuntemus
 - tiedon saaminen eri kulttuureiden juhlista

2. Eri kulttuureiden juhlien huomioiminen toiminnassa
 - huomioiduiksi tulevat kulttuurit
 - juhlien huomioimistavat
 - työntekijöiden tuntemukset juhlien huomioimisesta
 - juhlien huomioimisen kehittäminen

3. Juhlat ja tehdyt ratkaisut
 - esiintyvät juhlat nimeltä
 - perustelut esiintyvien juhlien valinnalle/valinnoille
 - tietystä kulttuurista valittava juhla
 - eri kulttuurit samassa juhlassa

Suostumus haastatteluun osallistumisesta

Annan suostumukseni siihen, että Metropolia Ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat Ella Hakkarainen ja Annika Klinga saavat haastatella minua liittyen heidän opinnäytetyöhönsä, joka käsittelee eri kulttuureja ja niiden juhlia päiväkodin toiminnassa. Opinnäytetyössä ei kerrota haastateltavan nimeä, mutta ammattinimike ja alan työkokemus tuodaan mahdollisesti ilmi.

Suostun myös siihen, että tämä haastattelu tallennetaan nauhoittamalla. Äänitettyä tallennetta ei käydä läpi ulkopuolisten kuullen ja se tullaan hävittämään opinnäytetyön valmistumisen ja julkaisemisen jälkeen.

Kyllä, annan suostumukseni

En anna suostumustani

Paikka ja aika

Allekirjoitus ja nimen selvennys
